

Elias Lönnrot

KALEVALA

[FILE DI VALUTAZIONE]

Traduzione, introduzione e note
di Paolo Emilio Pavolini

Con un articolo
di Eino Leino

Supervisione generale
di Dario Giansanti ed Elisa Zanchetta

vfs

Elias Lönnrot

Kalevala

Titolo originale: *Kalevala*

© 1849 by Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki

EDIZIONE ITALIANA

© 1910 by Remo Sandron

© 2022 by Vocifuoriscena

Traduzione metrica dal finlandese di Paolo Emilio Pavolini

ISBN: 9788899959524

a] dicembre 2022: pubblicazione

VOCIFUORISCENA

Via Piave, 1 – 01100 Viterbo (vt)

www.vocifueriscena.it • info@vocifueriscena.it

P.IVA 02336160565

KALEVALA

POEMA NAZIONALE FINNICO
TRADOTTO DA
P-E PAVOLINI ...

I

Proemio (1-102). La Vergine dell'aria discende nel mare dove, fecondata dal vento e dall'onda, diventa la Madre delle acque (103-176). Una folaga fa il nido e depone le uova sul ginocchio della Madre delle acque (177-212). Le uova scivolano fuori dal nido, si rompono, e dai frantumi si formano la terra, il cielo, il sole, la luna e le nubi (213-224). La Madre delle acque crea promontori, golfi e spiagge, la profondità e le secche del mare (225-280). Väinämöinen nasce dalla Madre delle acque e vaga lungamente sulle onde, finché giunge a fermarsi sulla riva (281-344).

Ensimmäinen runo

Mieleni minun tekevi,
aivoni ajattelevi
lähteäni laulamahan,
saa'ani sanelemahan,
5 sukuvirttä suoltamahan,
lajivirttä laulamahan.
Sanat suussani sulavat,
puhe'et putoelevat,
kielelleni kerkiävät,
10 hampahilleni hajoovat.

Veli kulta, veikkoseni,
kaunis kasvinkumpalini!
Läbe nyt kanssa laulamahan,
saa kera sanelemahan
15 yhtehen yhyttyämme,
kahta'alta käytyämme!
Harvoin yhtehen yhymme,
saamme toinen toisibimme
näillä raukoilla rajoilla,
20 poloisilla Pohjan mailla.

Il primo runo

Nella mente il desiderio
mi si sveglia, e nel cervello
l'intenzione di cantare,
di parole pronunziare,
co' miei versi celebrare
la mia patria, la mia gente.
Mi si struggon nella bocca,
mi si fondon le parole,
mi si affollan sulla lingua,
si sminuzzano fra i denti. 5

Caro mio fratello d'oro,
mio compagno dai prim'anni!
Ora vieni a cantar meco,
a dir meco le parole!
Da diverso luogo, insieme
ora qui ci siam trovati!
Raro avvien che c'incontriamo,
che possiamo stare insieme
quassù in queste terre tristi,
nelle povere contrade. 10 15 20

	<i>Lyökämme käsi kätehen, sormet sormien lomahan, lauloaksemme hyviä, parabia pannaksemme, kuulla noien kultaisien, tietä mielitehtoisien, nuorisossa nousevassa, kansassa kasuvassa: noita saamia sanoja, virsiä virittämää vyöltä vanhan Väinämöisen, alta ahjon Ilmarisen, päästää kalvan Kaukomielien, Joukahaisen jousen tiestää, Pohjan peltojen periltää, Kalevalan kankahilta.</i>	Or prendiamoci le mani, intrecciam dito con dito, si che ben possiam cantare meglio ancora recitare, perché sentan questi amici ed ascoltino i benigni, nella stirpe che su viene e nel popolo che cresce questi canti tramandati, questi versi messi in luce di Väinö dalla cintura, d'Ilmari dalla fucina, di Kauko tolti alla spada ed all'arco d'Joukahainen, dai confini di Pohjola, di Kaleva dalle lande ¹ .	25
30	<i>Niit' ennen isoni lauloi kirvesvartta vuollessansa; niitä äitini opetti väätessänsä värttinätä, minun lasna lattialla eessä polven pyöriessä, maitopartana pahaisna, piimäsuuna pikkaraisna.</i>	Li cantava prima il babbo affilando la sua scure; li insegnava a me la mamma mentre il fuso ritorceva, quando bimbo, sul piancito ruzzolavo sui ginocchi, sbarazzino, con la bocca piena di latte accagliato.	30
40	<i>Sampo ei puuttunut sanoja eikä Louhi luottehia: vanheni sanoikin sampo, katoi Louhi luottehisin, virsihibin Vipunen kuoli, Lemminkäinen leikkilöihin.</i>	Non mancavan canti al <i>sampo</i> ² , non a Louhi gli scongiuri: invecchiò coi canti il <i>sampo</i> , sparver Louhi e gli scongiuri, morì Vipunen coi versi e coi giuochi Lemminkäinen.	40
45	<i>Viel' on muitaki sanoja, ongelmoita oppimia: tieobesta tempomia, kanervoista katkomia, risukoista riipomia, vesoista vetelemiä, päästää heinän hieromia, raitiolta ratkomia, paimenenka käyessäni, lasna karjanlaitumilla, metisillä mättäbillä, kultaisilla kunnabilla,</i>	Ma vi sono altre parole, altri magici segreti, afferrate per la strada e strappate alle prunaie, via divelte dai sarmenti e raccolte dai germogli, spigolate in mezzo all'erbe, raccattate nei sentieri, allorquando, pastorello, io la gregge conducevo, fra le zolle inzuccherate, sopra le colline d'oro,	45
50			50
55			55
60			60

1. «Principali argomenti, personaggi e località dei *runot* del *Kalevala*» (Rothsten 1887, p. 2, nota).

2. *Sampo*. La fonte di ogni prosperità, qui pensato come sorgente di canti magici.

	<i>mustan Muurikin jälessä, Kimmion kirjavan keralla.</i>	dietro la Muurikki nera e con Kimmo la screziata.	
65	<i>Vilu mulle virttä virkkoi, sae saatteli runoja. Virttä toista tuulet toivat, meren aalotset ajoivat. Linnut liitteli sanoja, puien latvat lausehia.</i>	Mi diceva versi il freddo e la pioggia lunghi canti. Mi portava strofe il vento, me ne dava il mar con l'onde. Vi aggiungean voci gli uccelli e canzoni gli alberelli.	65
70	<i>Ne minä kerälle käärin, sovittelin sommelolle; kerän pistin kelkkahani, sommelon rekoseheni;</i>	Un gomitolo ne feci, in matassa le raccolsi; il gomitolo nella slitta, nel carretto la matassa; le portò la slitta a casa, il carretto nel granaio; sul palchetto le riposi, dietro il bussolo di rame.	70
75	<i>ve'in kelkalla kotihin, rekosella rihiben luoksi; panin aitan parven päähän vaskisehen vakkasehen.</i>		75
80	<i>Viikon on virteni vilussa, kauan kaibossa sijaisnuit. Veänkö vilusta virret, lapan laulut pakkasesta, tuon tupahan vakkaseni, rasian rabin nenäbän,</i>	Stetter lungo tempo i versi in quel freddo nascondiglio. Ch'io dal freddo ora li tolga, ch'io dal gelo i canti levi, porti il bussol nella stanza, la cassetta sulla panca, sotto la trave maestra, sotto il tetto rinomato?	80
85	<i>alle kuulun kurkibirren, alle kaunihin katoksen, aukaisen sanaisen arkuun, virsilippahan viritän, kerittelen päään kerältä, suorin solmun sommelolta?</i>	Aprirò dei versi l'arca ed il bussolo dei canti? Il gomitolo ch'io sdipani e disfaccia la matassa? ³	85
90	<i>Niin laulan hyväni virren, kaunibinki kalkuttelen ruoalta rukibiselta, oluelta obraiselta.</i>	Dunque or canto buoni versi con sonora bella voce, se di segale focaccia mi darete, e birra d'orzo. E se birra non mi danno, non mi portan birra bianca, canto pure a bocca asciutta, versi fo per l'acqua cara, per la gioia della sera, per l'onor di questo giorno, pel conforto del domani, per l'augurio del mattino.	90
95	<i>Kun ei tuotane olutta, tarittane taarivettä, laulan suulta laibemmalta, vetoselta vierettelen tämän iltamme iloksi,</i>		95
100	<i>päävän kuulun kuniaksi, vaiko huomenen buviksi, uuen aamun alkeheksi.</i>		100
105	<i>Noin kuulin saneltavaksi, tiesin virttä tehtäväksi: yksin meillä yöt tulevat,</i>	Così ho udito raccontare così il canto incominciare: sole a noi vengon le notti	105

3. Dice in forma immaginosa come i versi furono conservati e raccolti e ricantati.

	<i>yksin päävät valkeavat;</i> <i>yksin syntyi Väinämöinen,</i> <i>ilmestyi ikirunoja</i> <i>kaapehestä kantajasta,</i> <i>Ilmattaresta emosta.</i>	e risplendor soli i giorni e pur solo Väinämöinen ⁴ il cantore eterno nacque da Kave sua genitrice, da Ilmatar la madre sua.	110	110
115	<i>Olipa impi, ilman tyttö,</i> <i>kave luonnotar korea.</i> <i>Piti viikoista pyhyyttää,</i> <i>iän kaiken impeytää</i> <i>ilman pitkillä piholla,</i> <i>tasaisilla tanterilla.</i>	Kave, la figlia dell'aria, Luonnotar, vergin leggiadra, lungo tempo visse pura, casta sempre si mantenne nei recinti ampi dell'aria, nella volta solitaria.	115	115
120	<i>Ikävystyi aikojansa,</i> <i>ouostui elämätänsä,</i> <i>aina yksin ollessansa,</i> <i>impenä eläessänsä</i> <i>ilman pitkillä piholla,</i> <i>avarolla autioilla.</i>	De' suoi giorni sentì noia, sazietà della sua vita, di star sempre sola sola e di viver virginella nei recinti ampi dell'aria, nella volta solitaria.	120	120
125	<i>Jop' on astuksen alemma,</i> <i>laskeusi lainebille,</i> <i>meren selvälle selälle,</i> <i>ulapalle aukealle.</i> <i>Tuli suuri tuulen puuska,</i> <i>iästää vibainen ilma;</i> <i>meren kuobuille kohotti,</i> <i>lainebille laikabutti.</i>	E dal ciel discese in basso, si calò fin sopra l'onde, sopra il mar dal chiaro dorso, sull'aperta superficie. Venne un vento tempestoso, da levante un uragano, sollevò del mar la schiuma e cacciò sconvolte l'onde.	125	125
130	<i>Tuuli neittää tuuitteli,</i> <i>aalto impeä ajeli</i> <i>ympäri selän sinisen,</i> <i>lakkipäien lainebien:</i> <i>tuuli tuuli koktuseksi,</i> <i>meri paksuksi panevi.</i>	Cullò il vento la fanciulla, spinse l'onda la donzella sopra il mar dal dorso azzurro, sopra i flutti spumegianti ⁵ : fu dal vento fecondata, fu dal mare ingravidata.	130	130
135	<i>Kantoi kohtua kovoaa,</i> <i>vatsantäytä vaikeata</i> <i>vuotta seitsemän satoa,</i> <i>yheksän yrön ikeää;</i> <i>eikä synny syntyminen,</i> <i>luovu luomatoin sikiö.</i>	Portò quella il grave peso, la penosa gravidanza, la portò settecent'anni, per ben nove età d'eroi ⁶ ; né nasceva ancor quel germe, increato ⁷ , dal suo seno.	135	135
140			140	

4. «Come è impossibile che nello stesso tempo venga più di un giorno e di una notte, così era impossibile che insieme a Väinämöinen nascessero personaggi a lui paragonabili» (Rothsten 1887, p. 3, nota).

5. *Lakkipäien* è “imberrettati”; la spuma è il berretto bianco delle onde.

6. *Yrkö*, “eroe”, è spesso uguale a *mies*, “uomo”. La vita umana è quindi calcolata dal cantore di settantasette anni e 7/9 (Rothsten 1887, p. 4).

7. *Luomatoin* è “non [umanamente] creato”.

	<i>Vieri impi veen emona.</i>	
145	<i>Uipi iät, uipi lännet, uipi luotebet, etelät, uipi kaikki ilman rannat tuskissa tulisen synnyn, vatsanvaivoissa kovissa; eikü synny syntyminen, luovu luomatoin sikiö.</i>	145
150	<i>Itkeä hyryttelevi; sanan virkkoi, noin nimesi: «Voi poloinen, pääviäni, lapsi kurja, kulkuan!</i>	
155	<i>Jo olen joutunut johonki: iäkseni ilman alle, tuulen tuuiteltavaksi, aaltojen ajeltavaksi näillä välijällä vesillä, lake'illa laineihilla!</i>	155
160	<i>«Parempi olisi ollut ilman impenä eleä, kuin on nyt tätä nykyä vierähellä veen emona: vilu tääll' on ollakseni, vaiva värjätelläkseni, aalioissa asuakseni, veessä vierielläkseni.</i>	160
165	<i>«Oi Ukkko, ylijumala, ilman kaiken kannattaja! Tule tänne tarvitassa, käy tänne kutsuttaessa! Päästää piika pintehestää, vaimo vatsanväänhestää!</i>	
170	<i>Käy pian, välehen jou'u, välehemmin tarvitahan!».</i>	170
175	<i>Kului aikoa vähäisen, pirabteli pikkaraisen. Tuli sotka, suora lintu; lenteä lekuttelevi etsien pesän sijoja, asuinmaata arvaellen.</i>	175
180		
	<i>S'aggirò, madre dell'acque.</i>	
	<i>Nuotò a oriente, ad occidente, da maestrale e mezzogiorno, fin dal cielo sui confini con il ventre sempre gonfio, angosciata dalle doglie; né nasceva ancor quel germe, increato, dal suo seno.</i>	150
	<i>Prese piano a lacrimare, parlò allora, così disse: «Ahimè, poveri miei giorni, disgraziato il viaggio mio! A cotoesto son venuta: giù dal cielo son discesa, perché il vento mi cullasse, l'onda via mi trascinasse sopra l'acque ampiodistese, sopra l'onde sterminate!</i>	155
	<i>«Meglio assai sarebbe stato viver Vergine dell'aria, che vagare come adesso, come madre delle acque: è penosa qui la vita per il freddo e la fatica, soggiornare in mezzo all'onde, sopra l'acqua camminare!</i>	160
	<i>«Ukko! Ukko, dio supremo, tu che reggi tutto il cielo! Vieni qua dov'è il bisogno, scendi dove ti s'invoca! Dalle doglie la fanciulla tu solleva, dai tormenti! Non tardare presto accorri, senza indugio mi soccorri!».</i>	165
	<i>Poco tempo era passato, un momento sol trascorso. Volò dritta⁸ un'anatrella⁹, una folaga leggiadra e cercava un posto al nido ed un posto ove fermarsi.</i>	170

8. *Suora lintu*: alcuni intendono *sorea*, “leggiadro” (com’è detto *infra*, v. 201); altri intendono *suoraan*, “che vola diritto”.

9. *Sotka* è la *Fuligula clangula*: specie di anatra. Nelle varianti, al posto di quest’uccello si trova: l’ aquila, l’anatra (*Anas penelope*), la folaga (in genere).

Ensimmäinen runo

	<i>Lenti iät, lenti lännet, lenti luotehet, etelät.</i>	Volò a oriente, ad occidente, a maestrale, a mezzogiorno.	
185	<i>Ei löyää tiloa tuota, paikkoa pahintakana, kubun laatisi pesänsä, ottaisi olosijansa.</i>	Non trovò luogo nessuno, non un posto dei peggiori dove il nido fabbricare, dove un poco riposare.	185
190	<i>Liitelevi, laatelevi; arvelee, ajattelevi: «Teenkö tuulehen tupani, aaltoiluen asuinsijani? Tuuli kaatavi tupasen, aalto vie asuinsijani».</i>	Si librava, svolazzava e pensava e meditava: «Se nei flutti faccio stanza e nell'onde dimoranza? Butta giù la stanza il vento ed il flutto in un momento».	190
195	<i>Niin silloin ve'en emonen, veen emonen, ilman impi, nosti polvea merestä, lapaluuta lainehestä sotkalle pesän sijaksi, asuinmaaksi armahaksi.</i>	Ma la madre delle acque, quella Vergine dell'aria, un ginocchio alzò dal mare, sollevò dall'onde il dorso perché il nido vi posasse, l'anatrella e si fermasse.	195
200	<i>Tuo sotka, sorea lintu, liitleikse, laatelekse. Keksi polven veen emosen sinerväisellä selällä; luuli heinämättähäksi, tuoreheksi turpeheksi.</i>	Volò dritta l'anatrella, svolazzò per ogni verso: finché scorse quel ginocchio sollevato sopra l'acqua: crede' fosse un monticello, un erboso praticello.	200
205	<i>Lentelevi, liitelevi, päähän polven laskeuvi. Siihen laativi pesänsä, muni kultaiset munansa: kuusi kultaista munoa, rautamunan seitsemännän.</i>	Si librò, con volo lento si calò sopra il ginocchio. Il suo nido colà fece, vi depose l'uova d'oro: di quell'uova sei son d'oro ed il settimo di ferro.	205
210	<i>Alkoi hautoa munia, päättää polven lämmittää. Hautoi päävän, hautoi toisen, hautoi kohta kolmannenki.</i>	Cominciò l'uova a covare, il ginocchio a riscaldare. Covò un giorno, covò un altro, covò ancora il terzo giorno.	210
215	<i>Jopa tuosta veen emonen, veen emonen, ilman impi, tuntevi tulistuvaksi, hipiänsä hiiltväksi; luuli polvensa palavan, kaikki suonensa sulavan.</i>	Già la madre delle acque, quella Vergine dell'aria sentìa caldo sul ginocchio, come un fuoco sulla pelle; le pareva che nel ginocchio si struggessero le vene.	215
220	<i>Vavahutti polveansa, järkytti jäseniänsä: munat vierähti vetehen, meren aaltohon ajaikse;</i>	Il ginocchio scosse forte, alle membra diè uno scrollò: caddero l'uova dentro l'acqua, giù piombarono nell'onde;	220
225			225

	<i>karskahti munat muruiksi, katkieli kappaleiksi.</i>	e si rupper in pezzettini, si spezzarono in frantumi.	
230	<i>Ei munat mutahan joua, siepalehet veen sekahan. Muuttuivat murut hyviksi, kappalehet kaunoisiksi: munasen alainen puoli alaiseksi maaemäksi,</i>	Non si persero nel fango, non spariron dentro l'acqua. Preser nuova, bella forma quei frantumi, quei pezzetti: la metà del guscio sotto ¹⁰ diventò la madre terra, l'altro mezzo guscio sopra	230
235	<i>munasen yläinen puoli yläiseksi taivahaksi; yläpuoli ruskeasta päävöseksi paistamahan, yläpuoli valkeaista,</i>	si mutò nel firmamento; quel che c'era sopra, giallo, brillò in cielo come sole, quel che bianco c'era sopra diventò luna splendente;	235
240	<i>se kuuksi kumottamahan; mi munassa kirjavaista, ne tähiksi taivahalle, mi munassa mustukaista, nepä ilman pilvilöiksi.</i>	quel che c'era di screziato brillò in cielo come stelle, quel che l'uovo avea di scuro ¹¹ diventò nube nell'aria.	240
245	<i>Ajat eellehen menevät, vuotet tuota tuonnemmaksi uuen päivän paistaessa, uuen kuun kumottaessa. Aina uipi veen emonen,</i>	Ed i tempi vanno innanzi, scorron gli anni un dopo l'altro col brillar del nuovo sole, con lo splendor della luna. Sempre nuota la fanciulla,	245
250	<i>veen emonen, ilman impi, noilla vienoilla vesillä, utuisilla laineilla, eessänsä vesi vetelä, takanansa taivas selvä.</i>	erra la madre dell'acque, nuota in mezzo all'onde chete, ricoperte dalla nebbia, l'acqua limpida ha dinanzi e di dietro il cielo chiaro.	250
255	<i>Jo vuonna yheksäntenä, kymmenentenä kesänä nosti päättänsä merestä, kohottavi kokkoansa. Alkoi luoa luomiansa,</i>	Nove anni al fin trascorsi, giunta la decima estate sollevò dal mar la testa, alzò il capo sopra l'onde. A crear prese, a produrre,	255
260	<i>saautella saamiansa selvällä meren selällä, ulapalla aukealla.</i>	a far opera di creatrice sopra il mar dal dorso azzurro, sull'aperta superficie.	260
265	<i>Kussa kättä käänänhytti, siihen niemet siivoeli; kussa pohjasit jalalla, kalahauat kaivaeli; kussa ilman kuplistike, siihen syöverit syventi.</i>	Dove la mano stendeva, facea sorger promontori; dove il piede suo premeva, ecco buche per i pesci; si tuffava, e più profondi si scavavano gli abissi.	265

10. Cioè la parte più larga.

11. «Lönnrot ricorda che i gusci delle uova dell'anatra sono screziati» (Rothsten 1887, p. 5).

	<i>Kylin maahan kääntelihe: siihen sai sileät rannat;</i>	Se volgeva il fianco a terra si stendevano le sponde;	
270	<i>jaloin maahan kääntelihe: siihen loi lohiapajat;</i>	se voltava a terra il piede ecco fosse da salmoni;	270
	<i>pä'iin päätyi maata vasten: siihen laitteli labelmat.</i>	se piegava il capo a terra s'allargavan tosto i golfi.	
275	<i>Ui siitä ulomma maasta, seisattelihe selälle:</i>	Nuotò poi più là da terra, si sdraiò del mar sul dorso:	275
	<i>luopi luotoja merehen, kasvatti salakaria</i>	d'isolette sparse il mare, vi creò scogli nascosti	
	<i>laivan laskemaisjaksi, merimiesten pään menoksi.</i>	dove la nave sprofonda, dove muore il marinaro.	280
280	<i>Jo oli saaret siivottuna, luotu luotoset merehen, ilman pielet pistettynä, maat ja manteret sanottu,</i>	Eran l'isole già sparse, già creati in mar gli scogli	
	<i>kirjattu kivibin kirjat, veetty viivat kallioihin.</i>	e del ciel sorti i pilastri ¹² , terra e campi con magia ¹³ ,	
285	<i>Viel' ei synny Väinämöinen, ilmau ikirunoja.</i>	già dipinte eran le pietre, nelle rupi i solchi incisi.	285
	<i>Vaka vanha Väinämöinen kulki äitinsä kohussa</i>	Non ancora Väinö nato era, quel cantore eterno.	
290	<i>kolmekymmentä keseä, yhen verran talviaki, noilla vienoilla vesillä, utuisilla lainehillä.</i>	Dalla madre in seno il vecchio Väinämöinen si agitava,	290
295	<i>Arvelee, ajattelevi, miten olla, kuin eleä pimeässä piilosansa, asunnossa ahtabassa,</i>	si movea per trenta estati ¹⁴ e per altrettanti inverni,	
	<i>kuss' ei konsa kuuta nähnyt eikä päiveä havainnut.</i>	sopra l'acque silenziose, ricoperte dalla nebbia.	
300	<i>Sanovi sanalla tuolla, lausui tuolla lausehella: «Kuu, keritää, päivyt, päästää, otava, yhä opeta</i>	E pensava, rifletteva qual sarebbe la sua vita	
	<i>miestä ouoilta ovilta,</i>	nell'oscuro nascondiglio, dentro l'angusta dimora,	
		dove luce mai non entra né di luna né di sole.	300
305		Disse allor queste parole, pronunziò questo scongiuro:	
		«Mi togliete, luna e sole ¹⁵ , Orsa, libero deh fammi	
		da coteste porte strane,	305

12. «Si credeva che nelle estreme regioni della terra vi fossero sostegni o pilastri che reggessero il cielo» (Rothsten 1887, p. 6, nota).

13. «Terre e campi “detti” [sanottu], cioè creati con la potenza della parola» (Rothsten 1887, p. 6, nota).

14. Cfr. *supra*, v. 139.

15. La luna, il sole (e le stelle) erano creduti esseri viventi, ovvero essi possedevano, come ogni altra cosa in natura, degli “spiriti” o “geni” (*haltia*) che s’invocavano nel bisogno.

	<i>veräjiltä vierabilta, näiltä pieniltä pesiltä, asunnoilta abtabilta!</i>	dai cancelli sconosciuti, sì ch'io lasci il piccol nido, la dimora stretta e angusta! Vada, uomo, sulla terra, d'uomo figlio, goda l'aria, possa in ciel mirar la luna e del sole i vivi raggi, possa l'Orsa salutare e le stelle contemplare!».	310
310	<i>Saata maalle matkamiestä, ilmoilien inehmon lasta, kuuta taivon katsomahan, pääiveä ihoamahan, otavaista oppimahan, tähtiä tähyämähän!».</i>		
315	<i>Kun ei kuu kerittänynnä eikä päävyt päästäänynnä, ouosteli aikojansa, tuskastui elämätänsä: liikabutti linnan portin sormella nimettömällä,</i>	Ma la luna non lo sciolse, non lo fe' libero il sole; ebbe allora in uggia i giorni, in fastidio la sua vita: del castel scosse la porta con il dito senza nome ¹⁶ ,	315
320	<i>lukon luisen luikabutti vasemmalla varpaballa; tuli kynsin kynnykseltä, polvin porstuan ovelta.</i>	guizzò pel lucchetto d'osso, vi passò col piè sinistro; dalla soglia uscì con l'unghie e dall'atrio col ginocchio.	320
325	<i>Siitää suistui suin merehen, käsin kääntyi lainehesen; jääpi mies meren varahan, uros aaltojen sekaban.</i>	Fece un tuffo a capo fitto e le man voltò nell'onde; e del mare restò l'uomo in balia, l'eroe de' flutti.	325
330	<i>Virui siellä viis vuotta, sekä viisi jotta kuusi, vuotta seitsemän, kabeksan. Seisottui selälle viimein, niemelle nimettömälle, manterelle puuttomalle.</i>	Posò là per cinque anni, per cinqu'anni, anzi per sei, e per sette, per ott'anni, finché si fermò vicino a una punta senza nome, a una terra senza arbusti.	330
335	<i>Polvin maasta ponnistibe, käsivarsin käänältihe. Nousi kuuta katsomahan, pääiveä ihoamahan, otavaista oppimahan, tähtiä tähyämähän.</i>	Sorse allora sui ginocchi, s'appoggiò sopra le braccia, s'alzò per mirar la luna, per goder del sole i raggi, volle l'Orsa salutare e le stelle contemplare.	335
340	<i>Se oli synty Väinämöisen, rotu robkean runojan kaapehesta kantajasta, Ilmattaresta emosta.</i>	Così nacque Väinämöinen, così fu quel vate ardito dalla Vergine dell'aria, da sua madre partorito.	340

16. L'anulare; così anche *runo XV*, 271; *XXVII*, 163; *XLIII*, 260, 380. È il “dito senza nome” (*nimetu sõrm*) anche per gli estoni.

II

Väinämöinen sale sulla terra priva di alberi ed ordina a Sampsu Pellervo a gettarne i semi (1-42). La quercia da principio non germoglia ma ad una nuova seminazione cresce e si distende a tutta la terra, e col suo fogliame impedisce di vedere la luna e il sole (43-110). Un omiciattolo sorge dal mare ed atterra la quercia: la luna e il sole tornano a risplendere (111-224). Gli uccelli cantano sugli alberi; le erbe, i fiori e le bacche crescono sulla terra; solamente l'orzo non cresce ancora (225-236). Väinämöinen trova alcuni granelli di orzo nella sabbia della riva, abbatté gli alberi del bosco per dissodarlo, lasciando solo a crescere una betulla, perché gli uccelli vi posino (237-264). L'aquila, riconoscente, accende a Väinämöinen del fuoco, col quale il bosco viene bruciato (265-286). Väinämöinen semina l'orzo, prega che cresca felicemente e spera nella prosperità avvenire (287-378).

Canti magici, scongiuri e formule inserite nel runo

Le parole del seminatore (296-330).

Toinen runo

Il secondo runo

*Nousi siitä Väinämöinen
jalan kahen kankahalle
saarehen selällisehen,
manterehen puuttomahan.*

Sorse allora Väinämöinen
coi due piedi sulla landa,
sopra l'isola marina,
sulla terra senza arbusti.

5 *Viipyi siitä vuotta monta,
aina eellehen eleli
saaresta sanattomassa,
manteressa puuttomassa.*

E molt'anni là rimase,
lungamente colà visse
sulla terra senza nome,
sopra l'isola deserta.

10 Arvelee, ajattelevi,
pitkin päätänsä pitävi:
kenpä maita kylvämähän,
toukoja tihittämähän?

E pensava, rifletteva,
nella mente rivolgeva:
da chi farla seminare,
con qual seme prosperare?

	<i>Pellervoinen, pellan poika, Sampsan poika pikkarainen, sep' on maita kylvämähän, toukoja tibittämähän!</i>	15	<i>Pellervo, del campo figlio, Sampsan, bimbo piccolino, ei la terra seminare, ei può farla prosperare!</i>	15
20	<i>Kylvi maita kyyhätteli, kylvi maita, kylvi soita, kylvi auktoja ahoja, panettavi paasikoita.</i>		<i>Seminò, col dorso curvo, gettò i semi sulla terra, dentro i boschi dissodati, sui terreni più sassosi.</i>	20
25	<i>Mäet kylvi männiköksi, kummut kylvi kuusiköksi, kankabat kanerviköksi, notkot nuoriksi vesoksi.</i>		<i>Mise i pini sulle alture e gli abeti alle colline, piantò l'erica alle lande, i germogli nelle valli.</i>	
30	<i>Noromaille koivut kylvi, lepät maille leyhke'ille, tuomet kylvi tuorehille, raiat maille raikkahille, piblajat pyhille maille, pajut maille paisuville, katajat karuille maille, tammet virran vieremille.</i>		<i>Le betulle nei pantani, nel terren mobile, ontani: nelle terre acquitrinose seminò viscioli e salci¹, sorbi nelle benedette, vetrići nelle fiorenti, e ginepri in mezzo ai sassi, lungo i fiumi mise querici.</i>	25
35	<i>Läksi puut ylenemähän, vesat nuoret nousemahan. Kasvoi kuiset kukkanlatvat, lautuui lakkapääät petäjät. Nousi koivupuut noroilla, lepät mailla leyhke'illä, tuomet mailla tuorebilla, katajat karuilla mailla, katajahan kaunis marja, tuomehen hyvä he'elmä.</i>		<i>S'innalzavan già gli arbusti e spuntavano i germogli. Degli abeti la corona, già s'ergeva, e chioma ai pini. Le betulle nei pantani, nel terren mobile, ontani, viscioli negli acquitrini e ginepri in mezzo ai sassi, belle bacche sul ginepro e sul visciol dolci frutti.</i>	30
40	<i>Vaka vanha Väinämöinen kävi tuota katsomahan Sampsan siemenen aloa, Pellervoisen kylvämää. Näki puut ylenneheksi, vesat nuoret nousneheksi; yks' on tammi taimimatta, juurtumatta puu Jumalan.</i>		<i>Il verace Väinämöinen venne allora per vedere quella terra seminata da Pellervo piccolino. Vide gli alberi cresciuti ed i giovani germogli; non ancor però la quercia, non avea messo radici.</i>	40
45	<i>Heitti berjan valloillensa, olevilten onnillensa; vuotti vielä yönä kolme, saman verran päiviäki.</i>		<i>La cattiva alla sua sorte lasciò stare, al suo destino; aspettò tre notti intere, altrettanti giorni ancora.</i>	45

1. Non il salcio piangente, ma la *Salix caprea*.

55	<i>Kävi siitä katsomahan viikon päästä viimeistäki: ei ole tammi kasvanunna, juurtununna puu Jumalan.</i>	Per vedere venne allora, alla fin dei sette giorni: nè cresciuta era la quercia, nè radici aveva messo.	55
60	<i>Niin näkevi neljä neittä, viisi veen on morsianta. Ne oli nurmen niittännessä, kastekorren katkonnassa nenässä utuisen niemen, päässä saaren terhenisen; mink' on niitti, sen haravoi, kaikki karhille veteli.</i>	Vide allor quattro fanciulle e dell'onda cinque sposa. Sopra il prato già falciato, sopra il fieno già tagliato, sulla punta tenebrosa di quell'isola nebbiosa; ammucchiavan col rastrello e coll'erpice il falciato.	60
65	<i>Tulipa merestä Tursas, uros aalloista yleni. Tunki heinäset tulehen, ilmivalkean väkehen; ne kaikki poroksi poltti, kypeniksi kyytetti.</i>	Venne su Tursas dal mare, sorse il forte su dall'onde. Pigiò il fieno che bruciisse, con gran fiamma consumasse; lo ridusse tutto in scorie ed in cenere minuta.	65
70	<i>Tuli tubkia läjänen, koko kuivia poroja. Saij' on siihen lemmen lehti, lemmen lehti, tammen terho, josta kasvoi kaunis taimi, yleni vibanta virpi; nousi maasta mansikkaisna, kasvoi kaksishaarukkaisna.</i>	Fe' di cenere un mucchietto, fe' di scorie un monticello. Una ghianda egli vi mise, una cara fogliolina, dalla qual la pianta crebbe, coi germogli verdegianti; si levò ricca di bacche dal terreno rastrellato.	70
75	<i>Ojenteli oksiansa, levitteli lehviänsä. Latva täytti taivaballe, lehväät ilmoille levisi: piätti pilvet juoksemasta, hattarat basertamasta, päivän peitti paistamasta, kuubuen kumottamasta.</i>	Ed in alto stese i rami, i fronzuti ramoscelli. Con la cima sorse al cielo, dispiegò le fronde in aria: alle nubi vietò il corso, alle nuvole il vagare, vietò al sol di riscaldare, alla luna di brillare.	75
80	<i>Silloin vanha Väinämöinen arvelee, ajattelevi: «Oisko tammen taittajata, puun sorean sortajata? Ikävä inehmon olla, kamala kalojen uia ilman päivän paistamatta, kuubuen kumottamatta».</i>	Ed il vecchio Väinämöinen a pensar si mise allora: «Se ci fosse chi abbattesse questa quercia così altera! Fastidiosa è all'uom la vita, il nuotare triste ai pesci, senza che risplenda il sole, senza che la luna brilli».	80
85	<i>Ei ole sitä urosta eikä miestä urheata,</i>	Ma non v'era né un eroe, né alcun uomo vigoroso	85
90			90
95			95

100	<i>joka taisi tammen kaata, satalatvan langettoa.</i>	che potesse far cadere quella quercia a cento rami.	100
105	<i>Siitä vanha Väinämöinen itse tuon sanoiksi virkki: «Kave äiti, kantajani, Luonnotar, ylentäjäni!</i>	Ed il vecchio Väinämöinen pronunziò queste parole: «Tu che in seno m'hai portato, Luonnotar, mia genitrice!	105
110	<i>Laitapa ve'en väkeää veessä on väkeää paljo tämä tammi taittamahan, puu paha hävittämähän estä päivän paistavaisen, tieltä kuun kumottavaisen!».</i>	A me presta i forti flutti (ché nell'acqua è grande forza) per abbatter questa quercia, perch'io tolga la malvagia che impedisce al sole i raggi, alla luna il dolce chiaro!».	110
115	<i>Nousipa merestä miesi, uros aallostaa yleni. Ei tuo ollut suuren suuri eikä aivan pienen pieni: miehen peukalon pituinen, vaimon vaaksan korkeuinen.</i>	Sorse un uomo su dal mare, un eroe sali dall'onda. Grande grande egli non era e nemmen proprio piccino: alto, un pollice d'un uomo, una spanna d'una donna.	115
120	<i>Vaski- oli hattu hartioilla, vaskisaappahat jalassa, vaskikintahat käessä, vaskikirjat kintahissa, vaskivyöhyt vyölle vyöttty, vaskikirves vyön takana: varsii peukalon pituinen, terä kynnen korkeuinen.</i>	Un cappuccio avea di rame e di rame scarpe ai piedi, rame, i guanti nelle mani e di rame ricamati, rame, il cinto intorno ai fianchi, dietro, l'ascia pur di rame: quanto un pollice il bastone, quanto un'unghia alta la lama.	120
125	<i>Vaka vanha Väinämöinen arvelee, ajattelevi: «On miesi näkemiänsä, uros silmänlouontiansa, pystyn peukalon pituinen, härän kynnen korkunainen!».</i>	Il verace Väinämöinen a pensar si mise allora: «A vederlo, pare un uomo, ha l'aspetto di un eroe: quanto un pollice è pur alto e d'un bove quanto l'unghia!».	125
130	<i>Siitä tuon sanoiksi virkki, itse lausui, noin nimesi: «Mi sinä olet miehiäsi, ku, kurja, urohiasi?</i>	Disse allor queste parole, in tal modo si fe' udire: «Chi sei tu della tua gente, quale triste fra gli eroi? Poco più tu sei d'un morto, poco meglio d'un estinto!».	130
135	<i>Vähän kuollutta parempi, katonutta kaunibimpil!».</i>	Disse l'uomo piccolino, quell'eroe del mar rispose: «Sono un uomo cosiffatto, eroe piccolo dell'acqua. Venni ad abbattere la quercia, a ridurla in scheggettine».	135
140	<i>Sanoi pikku mies merestä, uros aallon vastaeli: «Olen mie mokoma mies, uros pieni, veen väkeää. Tulin tammen taittamahan, puun murskan murentamahan».</i>		140

	<i>Vaka vanha Väinämöinen itse tuon sanoiksi virkki: «Ei liene sinua luotu, eipä luotu eikä suotu ison tammen taittajaksi, puun kamalan kaatajaksi».</i>		Il verace Väinämöinen pronunziò queste parole: «Non mi sembri tu creato, né creato, né adattato, per abbatter la gran quercia, buttar giù l'albero immenso».	145
150	<i>Sai toki sanoneheksti; katsahti vielä kerran: näki miehen muuttunehen, uuistunehen urohon! Jalka maassa teutaroivi, päähyt pilviä pitävä; parta on eessä polven pääällä, hiivus kannolla takana; syltä oli silmien välitse, syltä housut lahkeesta, puoltatoista polven päästä, kahda kaation rajasta.</i>		Non avea di dir finito ed ancor guardava fiso: vide l'uomo trasformarsi e l'eroe gigante farsi! Ecco, il piè la terra pesta, tocca i nuvoli la testa; sui ginocchi va la barba, sui calcagni van le chiome; c'è una tesa d'occhio ad occhio, e da ghetta a ghetta un'altra, una e mezzo fra i ginocchi e due tese fra le scarpe.	150
155				155
160	<i>Hivelevi kirvestänsä, takaisi tasaterää kuutehen kovasimehen, seitsemähän sieran päähän.</i>		Ei forbì tosto la scure, affilò la liscia lama sopra sei ciottoli duri e poi sopra sette coti.	160
165	<i>Astua lykyttelevi, käyä kulleroittelevi lave'illa lahkeilla, leve'illä liehuimilla. Astui kerran keikahutti</i>		S'avvio velocemente, prese presto a camminare con le ghette larghe larghe, con i larghi pantaloni: fece un salto, sul momento si trovò sopra l'arena:	165
170	<i>bienoiselle hietikolle, astui toisen torkahutti maalle maksankarvaiselle, kolmannenki koikahutti juurelle tulisen tammen.</i>		con un altro salto giunse sul terriccio tutto scuro ² : fece un terzo salto, fino della quercia alle radici.	170
175	<i>Iski puuta kirvehellä, tarpaisi tasaterällä. Iski kerran, iski toisen, kohta kolmannen yritti; tuli tuiski kirvehestä, panu tammesta pakeni: tahtoi tammi kallistua, lysyä rutimoraita.</i>		Colpì l'alber con la scure, lo percosse con la lama. Gli diè un colpo, un altro colpo, lo picchiò la terza volta; guizzò fuoco dalla scure, una fiamma dalla quercia: un momento sol rimane, piomba giù la quercia immane.	175
180				180
185	<i>Niin kerralla kolmannella jopa taisi tammen kaata, ruhtoa rutimoraian,</i>		E così la terza volta gli riuscì di giù buttare quella quercia gigantesca,	185

2. Letteralmente “color di fegato”.

	<i>satalatvan lasketella. Tyven työnnytti itähän, latvan laski luotehesen, lehvät suurehen suvehen, oksat puolin pohjosehen.</i>	quella pianta a cento cime. Piegò il tronco ad oriente e la cima ad occidente, il fogliame a mezzogiorno ed i rami a tramontana.	190	190
195	<i>Kenpä siitä oksan otti, se otti ikuisen onnen; kenpä siitä latvan taittoi, se taittoi ikuisen taian; kenpä lehvän leikkaeli, se leikkoi ikuisen lemmen. <i>Mi oli lastuja pirannut, päläbellyt pälkäreitä selväle meren selälle,</i></i>	A chi prese per sé un ramo, gli toccò fortuna eterna; e chi ne spezzò una cima, ebbe scienza di magia: chi per sé tagliò il fogliame, acquistò l'amore eterno ³ . Quanti trucioli dispersi, quante schegge via volate sulle chiare onde del mare, sopra i placidi suoi flutti, quelle il vento cullò dolce, agitò l'onda del mare, come barca sopra l'acque, come nave dentro l'onde.	195	195
200	<i>lake'ille lainebille, noita tuuli tuuitteli, meren läikkä läikytteli venosina veen selällä, laivasina lainebilla.</i>	200		
205	<i>Kantoi tuuli Pohjolahan. Pohjan piika pikkarainen huntauhan huuktelevi, virutteli vaattehia rannalla vesikivellä pitkän niemyen nenässä.</i>	Le portò vèr Pohja il vento. Di Pohja la ragazzina risciacquava sulla riva la retina de' capelli e le vesti sulla ghaiia, sopra il lungo promontorio.	205	205
210	<i>Näki lastun lainebilla; tuon kokosi konttibinsa, kantoi kontilla kotihin, pitkikiellellä piika'an, tehä noian nuoliansa, ampujan asehiansa.</i>	Vide i trucioli nell'onda ⁴ , li raccolse nel paniere ⁵ : li portò con quello a casa, col paniere ben tappato, perché il mago ne facesse dardi, ed armi il cacciatore.	210	215
215	<i>Kun oli tammi taittununna, kaatununna puu katala, pääsi päävät paistamahan, pääsi kuut kumottamahan, pilvet pitkin juoksemahan, taivon kaaret kaartamahan nenähän utuisen niemen, päähän saaren terhenisen.</i>	Or da che la quercia cadde, piombò giù l'albero immenso, tornò il sole a riscaldare e la luna a rischiarare ed i nuvoli a vagare ed il cielo ad inarcare sulla punta tenebrosa di quell'isola nebbiosa.	215	220
220	<i>Siit' alkoi salot silota, metsät mielin kasvaella,</i>	Ecco i boschi ad abbelliarsi e le selve a crescer liete,	225	225

3. La potenza di farsi sempre amare.

4. Cfr. in *Kalevala*, XLIII, lo spezzarsi del *sampo* e il disperdersi dei suoi frammenti.

5. *Kontti*, specie di zaino o sporta fatta con strisce di scorza di betulla.

	<i>lehtipuuhun, ruohomaahan, linnut puuhun laulamahan, rastahat iloitsemahan, käki päällä kukkumahan.</i>	foglie in alto, erba sul suolo e cantar fra i rami uccelli, ed i tordi cinguettare e i cuculi richiamare.	
230			230
	<i>Kasvoi maahan marjanvarret, kukat kultaiset keolle; ruohot kasvoi kaikenlaiset, monenmuotoiset sikesi.</i>	Crescean bacche sulla terra, aurei fiori in mezzo all'erba; d'ogni sorta forian piante, germogliavan d'ogni forma.	
235	<i>Orha on yksin nousematta, touko kallis kasvamatta.</i>	Orzo sol non era nato, il prezioso non spuntato.	235
	<i>Siitä vanha Väinämöinen astuvi, ajattelevi rannalla selän sinisen, ve'en vankan vieremillä.</i>	Ed il vecchio Väinämöinen si recò meditabondo lungo la riva del mare presso l'onda ribollente.	
240	<i>Löyti kuusia jyvä, seitsemää siemeniää rannalta merelliseltä, bienoiselta hietiköltä;</i>	Trovo là sei granellini, sette semi sulla sponda sulla sabbia più minuta, li nascose nella zampa	240
245	<i>kätki nää'än nahkasehen, koipehen kesäoravan.</i>	della martora li mise del scoiattol nella pelle ⁶ .	245
	<i>Läksi maata kylvämähän, siementää sirottamahan vierehen Kalevan kaivon, Osmon pellon penkerehen.</i>	S'avviò per seminare, sparger semi sulla terra, presso il fonte di Kaleva, sul confin del campo d'Osmo.	
250			250
	<i>Tirskuipa tiainen puusta: «Eipä nouse Osmon obra, ei kasva Kalevan kaura ilman maan alistamatta, ilman kasken kaatamatta, tuon tulella polttamatta».</i>	Cinguettò la cingallegra: «Non può nascer l'orzo d'Osmo, né l'avena di Kaleva se pria non sia dissodata questa terra ed abbattuto non sia il bosco e incenerito».	
255			255
	<i>Vaka vanha Väinämöinen teetti kirvehen terävän. Siitä kaatoi kasken suuren, mahottoman maan alisti. Kaikki sorti puut soreat; yhen jätti koivahaisen lintujen leposijaksi, käkösen kukuntapuuksi.</i>	Il verace Väinämöinen una scure fe', tagliente. Abbatté la grande selva, dissodò l'immensa terra. Buttò gli alberi alteri; lasciò solo una betulla pel riposo degli uccelli, pel richiamo del cocolo.	
260			260
	<i>Lenti kokko halki taivon, lintunnen ylitse ilman. Tuli tuota katsomahan: «Miksipä on tuo jätetty</i>	Volò un'aquila pel cielo, un augello alto nell'aria. Venne l'albero a vedere: «Perché fu questa betulla	
265			265

6. Cioè in una borsetta fatta con tale pelle.

	<i>koivahainen kaatamatta, puu sorea sortamatta?».</i>	senza abbatterla lasciata, quest’altera risparmiata?».	270
	<i>Sanoi vanha Väinämöinen: «Sikispä on tuo jätetty: lintujen lepeämiksi, kokon ilman istumiksi».</i>	Disse il vecchio Väinämöinen: «Fu lasciata: ché servisse agli uccelli per riposo ed all’aquila per gioia».	
275	<i>Sanoi kokko, ilman lintu: «Hyvinpä sinäki laait: heitit koivun kasvamahan, puun sorean seisomahan linnuille lepeämiksi, itselleni istumiksi».</i>	Disse l’aquila, rispose: «Bene invero tu facesti la betulla a risparmiare, a lasciar crescere la svelta pel ristoro degli uccelli, perch’io stessa vi riporti».	275
280	<i>Tulta iski ilman lintu, valahutti valkeasta. Pohjaistuu kasken poltti, koillinen kovin porotti: poltti kaikki puut poroksi, kypeniksi kyyetteli.</i>	E l’augello batté fuoco ⁷ , suscitò grande una fiamma. Bruciò il bosco tramontana lo fe’ cenere il grecale: tutti gli alberi consunse, li ridusse tutti in scorie.	280
285	<i>Siitä vanha Väinämöinen otti kuusia jyväi, seitsemäi siemeniä yhen nää’än nahkasesta, koivesta kesäoravan, kesäkärpän kämmenestä.</i>	Ed il vecchio Väinämöinen prese que’ sei granellini e que’ sette semi tolse della martora dal pelo, del scoiattol dalla zampa e dal piè dell’ermellino.	290
290	<i>Läksi maata kylvämähän, siementä sirottamahan. Itse tuon sanoiksi virkki:</i>	S’avviò per seminare, per isparger la sementa: pronunziò queste parole:	295
	Kylväjän sanai	<i>Le parole del seminatore</i>	
300	<i>«Minä kylvän kyyhättelen Luojan sormien lomitse, käen kautta kaikkivallan tälle maalle kasavalle, abollen ylenevälle.</i>	«Ecco io semino, inchinato, fra le dita del Creatore, fra le mani onnipotenti, perché spunti il seme e cresca dalla selva dissodata.	300
305	<i>«Akka manteren-alainen, mannun eukko, maan emäntä! Pane nyt turve tunkemahan, maa väkevä väändämähän! Eip’ on maa väkeä puutu</i>	«Vecchia che stai sottoterra ⁸ , genitrice del terreno! Fa’ l’eretta che germogli, che robusto il suol produca! Mai mancò forza alla terra,	305

7. «Per mostrare la sua gratitudine» (Rothsten 1887, p. 13, nota).

8. «D’ordinario si invocavano dapprima gli spiriti (*baltia*) più vicini e più umili, e poi, se si dubitava che essi non potessero o volessero portar aiuto, i più alti ed eccelsi, e lo stesso dio supremo Ukko, che non si voleva a bella prima importunare» (Rothsten 1887, p. 13, nota).

	<i>sinä ilmoisna ikänä, kun lie armo antajista, lupa luonnon tyttäristä.</i>	mai, nel volgere de' tempi, se la grazia sia concessa, dei celesti la promessa.	
310	<i>«Nouse, maa, makoamasta, Luojan nurmi, nukkumasta! Pane korret korttumahan sekä varret varttumahan! Tuhansin nenää nostaa, saoin haaroja bajota kynnöstääni, kylvöstääni, varsin vaivani näöstää!»</i>	<i>«Lascia, o terra, il tuo dormire: sorgi, o prato, dal sopore! Steli veggansi apparire e dal gambo spunti il fiore! Sorgan spighe a mille a mille, si disperdan foglie a cento dal mio campo lavorato, con fatica seminato!»</i>	310
315		<i>«Ui! Ukkó, ylijumala tahti taatto taivahinen, vallan pilvissä pitääjä, hattarojen hallitsija! Piä pilvissä keräjät, sekebhissä neuvot selvät! Iäitä iästä pilvi, nosta lonka luotehesta, toiset lännestä lähetä, etelästä ennättete!</i>	315
320	<i>Vihmo vettää taivosesta, mettää pilvistä pirota orahille nouseville, touille tohiseville!».</i>	<i>«Ukko! Ukkó, dio supremo, padre che nel cielo stai, delle nubi reggitore e dei nuvoli signore! Nelle nubi tien' consiglio e dai nuvoli decidi! Dall'oriente, manda nubi, denso un nembo da grecale, altre ancora da occidente spingine da mezzogiorno! Pioggerella giù dal cielo goccia, e miele dalle nubi sopra l'orzo verdeggianti, sulla spiga sussurrante!».</i>	320
325			325
330	<i>Tuo Ukkó, ylijumala, taatto taivon valtainen, piti pilvissä keräjät, sekebhissä neuvot selvät. Iäitti iästä pilven, nosti longan luotehesta, toisen lännestä lähettili; etelästä ennätteli; syrjin yhtehen sysäsi, lomituksin loukahutti.</i>	<i>Ukko allora, dio supremo e del ciel padre potente, fe' consiglio nelle nubi, e dai nuvoli decise. Dall'oriente, mandò nubi; denso, un nembo da grecale, altre ancora da occidente, ne mandò da mezzogiorno; ne congiunse gli orli insieme, le batté l'una con l'altra.</i>	335
335			335
340	<i>Vihmoi vettää taivosesta, mettää pilvistä pirotti orahille kasvaville, touille tohiseville.</i>	<i>Sì che piove una pioggetta, gocciò miele dalle nubi sopra l'orzo verdeggianti, sulla spiga sussurrante. Sorse l'orzo rigoglioso, si levò, s'alzò rossastro dalla terra scura, arata e da Väinö dissodata.</i>	340
345	<i>Nousipa oras okinen, kannonkarvainen yleni maasta pellon pehmeästä, Väinämöisen raatamasta.</i>	<i>Ecco, passano due giorni e trascorron due, tre notti:</i>	345
350	<i>Jopa tuosta toisna pääänä, kahen, kolmen yön perästä,</i>		350

	<i>viikon päästä viimeistäki
vaka vanha Väinämöinen
kävi tuota katsomahan
kyntöänsä, kylvöänsä,
varsin vaivansa näköä:
kasvoi ohra mieltä myöten,
täkkät kuuella taholla,
korret kolmisolmuisena.</i>	alla fin dei sette giorni
il verace Väinämöinen
s'avviò per riguardare
quel suo campo seminato,
con fatica lavorato:
crescea l'orzo al suo desio,
ogni spiga con sei facce,
ogni stelo con tre nodi.	355
360	<i>Siinä vanha Väinämöinen
katseleikse, käänteleikse.
Nin tuli kevätkäkönen,
näki koivun kasvavaksi:
«Miksipä on tuo jätetty
koivahainen kaatamatta?».</i>	Mentre il vecchio Väinämöinen
d'ogni intorno riguardava.
Il cocomero venne e scorse
la betulla rigogliosa:
«Perché questa fu lasciata,
la betulla risparmiata?».	360
365	<i>Sanoi vanha Väinämöinen:
«Siksipä on tuo jätetty
koivahainen kasvamahan:
sinulle kukuntapuksi.
Siinä kukkuos, käkönen,
helkyttele, hietarinta,
hoiloa, hopearinta,
tinarinta, riukuttele!
Kuku illoin, kuku aamuin,
kerran keskipäivälläki,
ihanoiksi ilmojani,
mieluisiksi metsiäni,
rahaisiksi rantojani,
viljaisiksi vieriäni!».</i>	Disse il vecchio Väinämöinen:
«Fu lasciata la betulla,
risparmiata, ché tu stesso
vi cantassi il tuo richiamo.
Canta qui, dolce cocomero,
petto grigio, qui gorgheggia,
qui cinguetta, argenteo petto,
trilla qui, petto di stagno!
Fa cu-cù sera e mattina,
una volta a mezzogiorno,
di' del cielo la bellezza,
de' miei boschi la dolcezza,
delle rive la purezza,
de' miei campi la ricchezza!».	365
370			370
375			375

III

Väinämöinen cresce in sapienza magica e diventa famoso (1-20). Joukahainen va per gareggiare con lui nei canti magici; ma non riuscendovi, lo sfida a combattere con la spada: del che Väinämöinen adira e incanta Joukahainen dentro una palude (21-330). Joukahainen trova in grande angoscia e finalmente promette di dare in moglie la propria sorella a Väinämöinen, il quale si placa e lo libera dall'incanto (331-476). Joukahainen torna a casa di malo umore e racconta alla madre il disgraziato suo viaggio (477-524). La madre si rallegra nell'udire che Väinämöinen diverrà suo genero, ma la figlia se ne addolora e comincia a piangere (525-580).

Kolmas runo

Il terzo runo

	<i>Vaka vanha Väinämöinen elelevi aikojansa noilla Väinölän ahoilla, Kalevalan kankahilla.</i>	Il verace Väinämöinen i suoi giorni trascorreva in quei campi di Väinöla, nella lande di Kaleva.	
5	<i>Laulelevi virsiänsä, laulelevi, taitelevi.</i>	I suoi versi ricantava, i suoi canti di magia.	5
	<i>Lauloi pääivät pääksytysten, yhytysten yöt saneli muinaisia muistelointa,</i>	Recitava lunghi giorni, lunghe notti senza posa, quelle antiche ricordanze	
	<i>noita syntyjä syviä, joit' ei laula kaikki lapset, ymmärrä yhet urohot tällä inhalla iällä, katovalla kannikalla.</i>	delle origini profonde ¹ , che non canta ogni ragazzo, che non ogni uomo comprende	10
10		ora, in questi tempi tristi, nell'età che giù decade.	
15	<i>Kauas kuuluvi sanoma, ulos viestit vierähtäävät Väinämöisen laulannasta, urobon osoannasta.</i>	Lungi se ne udì novella, e si sparse la notizia del cantare dell'eroe, di sue magiche canzoni.	15

1. Le «parole delle origini» (*synty-sanat*) delle quali troveremo esempi frequenti.

		Viestit vierähti suvehen, sai sanomat Pohjolahan.	Ne andò fama a mezzogiorno, fino a Pohjola, novella.	20
25		Olipa nuori Joukahainen, laiba poika lappalainen. Se kävi kylässä kerran; kuuli kummia sanoja,	C'era il giovin Joukahainen, magro figlio di Lapponia. Una volta andò al villaggio e sentì strane novelle,	25
30		lauluja laeltavaksi, parempia pantavaksi noilla Väinölän aboilla, Kalevalan kankabilla, kuin mitä itseki tiesi, oli oppinut isolta.	che canzoni eran cantate e migliori recitate in quei campi di Väinöla, nella lande di Kaleva, che egli stesso non sapesse, non dal babbo appreso avesse.	30
35		Tuo tuosta kovin pahastui, kaiken atkansa kaehti Väinämöistä laulajaksi paremmaksi itseänsä.	Egli n'ebbe forte sdegno, lunga in petto gelosia che di lui miglior cantore fosse il vecchio Väinämöinen.	35
40		Jo tuli emonsa luoksi, luoksi valtavanhempansa. Lähteäksensä käkesi, tullaksensa toivotteli noille Väinölän tuville kerä Väinön voitteloille.	Si recò presso la madre, dalla vecchia genitrice. E giurò sarebbe andato e promise di partire per le stanze di Väinöla, a sfidar Väinö nel canto.	40
45		Iso kielt poikoansa, iso kielti, emo epäsi lähtemästä Väinölähän kerä Väinön voitteloille: «Siellä silma lauletahan, lauletahan, lausitahan suin lumehen, pääin vitihin, kourin ilmahan kovahan, käsin kääntymättömäksi, jaloin liikkumattomaksi».	Lo vietava il babbo al figlio, trattenevalo la mamma da partir per Väinöla a sfidar Väinö nel canto: «Là te stesso incanteranno, sprofondare ti faranno con la testa nel nevischio, con le palme all'aria rude, senza che mani né piedi possa muovere o voltare».	45
50		Sanoi nuori Joukahainen: «Hyväpä isoni tieto, emoni sitäi parempi, oma tietoni ylinnä.	Disse il giovin Joukahainen: «Il saper del babbo è buono, meglio quello della mamma, ma più su sta il mio sapere.	50
55		Jos takon tasalle panna, miesten verroille vetätä, itse laulan laulajani, sanelen sanelijani:	E s'io voglio entrare in gara, fare prova fra le genti, chi m'incanta so incantare, chi mi strega so stregare:	55
60		laulan laulajan parahan pahimmaksi laulajaksi, jalkahan kivistet kengät, puksut puiset lantebille, kiviriipan rinnan päälle,	ed il mago ch'è il migliore saprò far che sia il peggiore! Scarpe avrà di sasso ai piedi e calzon di legno ai fianchi, sopra il petto, sassi a iosa,	60

Kolmas runo

	<i>kiviharkon hartioille,</i>	pietre a mucchi sulle spalle,	
65	<i>kivihintabat kätehen,</i>	alle man guanti di pietra,	65
	<i>pääbän paatisen kypärän».</i>	marmo in capo per cappuccio».	
	<i>Siitää läksi, ei totellut.</i>	Se ne andò senza ubbidire.	
	<i>Otti ruunansa omansa,</i>	Prese seco lo stallone,	
	<i>jonka turpa tulta iski,</i>	dal cui muso usciva fuoco,	
70	<i>säkeniä säärivarret;</i>	dagli zoccoli, scintille ² ;	70
	<i>valjasti tulisen ruunan</i>	il focoso suo destriero	
	<i>korjan kultaisen etehen.</i>	attaccò alla slitta d'oro.	
	<i>Itse istuvi rekehen,</i>	Egli stesso vi si stese,	
	<i>kohennaike korjabansa,</i>	si adagiò dentro il carretto,	
75	<i>iski virkkua vitsalla,</i>	il destriero con la frusta	75
	<i>heitti helmiruoskasella.</i>	eccitò, di perle adorna.	
	<i>Läksi virkku vieremähän,</i>	Ed a corsa via lo spinse,	
	<i>hevonen helettämähän.</i>	ad un rapido galoppo.	
	<i>Ajoa suhuttelevi.</i>		
80	<i>Ajoi päivän, ajoi toisen,</i>	Corse innanzi con fracasso	80
	<i>ajoi kohta kolmannenki.</i>	per un giorno, per un altro,	
	<i>Jo päivänä kolmantena</i>	corse ancora il terzo giorno.	
	<i>päätyi Väinölän ahoille,</i>	Già, venuto il terzo giorno,	
	<i>Kalevalan kankahille.</i>	giunse ai boschi di Väinöla,	
		nella lande di Kaleva.	
85	<i>Vaka vanha Väinämöinen,</i>		85
	<i>tietäjä iän-ikuinen,</i>	Il verace Väinämöinen,	
	<i>oli teittensä ajaja,</i>	vecchio mago sempiterno,	
	<i>matkojensa mittelijä</i>	percorreva la sua strada,	
	<i>noilla Väinölän ahoilla,</i>	traversava la sua via	
	<i>Kalevalan kankahilla.</i>	in quei boschi di Väinöla,	
90		nella lande di Kaleva.	90
	<i>Tuli nuori Joukahainen,</i>		
	<i>ajoi tiellä vastatusten:</i>		
	<i>tarttui aisa aisan päähän,</i>		
	<i>rahe rabkehen takistui,</i>		
95	<i>länget puuttui länkilöihin,</i>		95
	<i>vemmel vempelen nenähän.</i>		
		Venne il giovin Joukahainen,	
	<i>Siitää siinä seisotaban,</i>	a lui incontro nella via:	
	<i>seisotaban, mietitähän...</i>	il timon prese il timone,	
	<i>vesi vuoti vempeléstä,</i>	si sfregò briglia con briglia,	
	<i>usva aisoista usisi.</i>	il collare urtò il collare,	
100		l'un con l'altro il reggipancia.	100
	<i>Kysyi vanha Väinämöinen:</i>		
	<i>«Kuit' olet sinä sukua,</i>	Stetter fermi allor, pensando,	
	<i>kun tulit tuhmasti etehen,</i>	mentre giù dal reggipancia...	
	<i>vastahan varattomasti?</i>	cadea l'acqua a goccioline	
105	<i>Säret länget länkäpuiset,</i>	e fumavano le briglie.	105
		Chiese il vecchio Väinämöinen:	
		«Chi sei tu, di quale stirpe,	
		che da sciocco mi venisti	
		ad urtare, da sbadato?	
		Il collare mi rompesti	

2. «Immagine poetica di un focoso cavallo» (Rothsten 1887, p. 16, nota).

		<i>vesapuiset vempelohet, korjani pilastehiksi, rämäksi re'en retukan!».</i>	
110		<i>Silloin nuori Joukahainen sanan virkkoi, noin nimesi: «Mie olen nuori Joukahainen. Vaan sano oma sukusi: kuit' olet sinä sukua, kuta, kurja, joukkioa?».</i>	Joukahainen giovinetto disse allor queste parole: «Sono il giovin Joukahainen. Ma tu pur di' la tua stirpe: di che stirpe tu sei nato, di che razza, poveraccio?».
115		<i>Vaka vanha Väinämöinen jo tuossa nimittelihé. Sai siitä sanoneheksi: «Kun liet nuori Joukahainen, veäite syrjähän vähäisen! Sie olet nuorempi minua.»</i>	Il verace Väinämöinen il suo nome disse allora. E così parlò, soggiunse: «Se così, giovin, ti chiami, fatti un po' da quella parte! Sei di me più giovin d'anni».
120		<i>Silloin nuori Joukahainen sanan virkkoi, noin nimesi: «Vähä on miehen nuoruuesta, nuoruuesta, vanhuuesta!»</i>	Joukahainen giovinetto disse allor queste parole: «Qui non è questione d'anni, di chi è giovan, di chi è vecchio!
125		<i>«Kumpi on tieolta parempi, muistannalta mahtavampi, sep' on tiellä seisokahan, toinen tieltä siirtykähän. Lienet vanha Väinämöinen, laulaja iän-ikuinen, ruvetkamme laulamahan, saakamme sanelemahan, mies on miestä oppimahan, toinen toista voittamahan!».</i>	«Chi è miglior nella magia, più potente di memoria, quegli tenga pur la strada, l'altro facciasi da parte. Sia tu pure Väinämöinen, il cantore sempiterno, gareggiamo nel cantare, cominciamo a dire i carmi, si che l'uno insegni all'altro, faccia l'un coll'altro a garal!».
130		<i>Vaka vanha Väinämöinen sanan virkkoi, noin nimesi: «Mitäpä minusta onpi laulajaksi, taitajaksi! Ain' olen aikani elellyt näillä yksillä ahoilla, kotipellon pientarilla kuunnellut kotikäkeä. Vaan kuitenki kaikitenki sano korvin kuullakseni: mitä sie enintä tieät, yli muien ymmärtelet?».</i>	Il verace Väinämöinen disse allor queste parole: «Come mai sarei un cantore, un sapiente incantatore! Che ho vissuto tutto il tempo nelle selve solitarie e fra i campi, tutto attento al cantare del cuculo. Ma sia pure, ad ogni modo fa' che ascoltin le mie orecchie: ciò che tu di me più sai, ciò che intendi più degli altri?».
135		<i>Sanoi nuori Joukahainen: «Tieänpä minä jotaki! Sen on tieän selvällehen,</i>	Disse il giovin Joukahainen: «So qualcosa anch'io di certo! Questo intendo chiaramente,
140			
145			

Kolmas runo

150	<i>tajuelen tarkoillehen: reppänä on liki lakea, liki lieska kiukoata.</i>	lo conosco a perfezione: esce il fumo su dal tetto e la pietra è presso al forno.	150
155	<i>«Hyvä on hylkehen eleää, ve'en koiran viehkuroia: luotansa lobia syöpi, sivultansa siikasia.</i>	«Vive facile la foca, facil guizza il can marino: al suo fianco ha da mangiare i salmoni e i lavareti.	155
160	<i>«Siiall' on sileät pellot, lobella laki tasainen. Hauki hallalla kutevi, kuolasuu kovalla säällä. Abven arka, kyrmyńska sykysyt syvillä uipi, kesät kuivilla kutevi, rantasilla rapsehtivi.</i>	«Sta sul liscio il lavareto, ha il salmon dimora piana. Sfrega il luccio quand'è freddo, il bavoso all'uragano.	160
165	<i>«Kun ei tuosta kyllin liene, vielä tieän muunki tieon, arvoan yhen asian: pohjola porolla kynti, etelä emähevolla, takalappi tarvahalla. Tieän puut Pisan mäellä, hongat Hornan kalliolla: pitkät on puut Pisan mäellä, hongat Hornan kalliolla.</i>	E la perca timorosa nuota a autunno nel profondo, sfrega a estate nelle secche e scodinzola alla spiaggia.	165
170	<i>«Kolme on koskea kovoaa, kolme järveä jaloa, kolme vuorta korkeata tämän ilman kannen alla: Hämeess' on Hälläpyörä, Kaatrakoski Karjalassa; ei ole Vuoksen voittanutta, yli käynytä Imatran».</i>	«E se ciò non ti bastasse, altra scienza ancor conosco, d'altra cosa faccio conto: ara Pohja con le renne, Etelä con le cavalle, Takalappi ara con gli alci. Ben so gli alberi di Pisa, sulle rocce d'Horna i pini: lunghi gli alberi di Pisa, lunghi i pini sulle rocce.	170
175	<i>Sanoi vanha Väinämöinen: «Lapsen tieto, naisen muisti, ei ole partasuuun urohon eikä miehen naisekkahan! Sano syntyjä syviä, asioita ainoisia!».</i>	«Tre cascate son, violente e son tre laghi superbi, tre montagne vi son, alte qua del ciel sotto il coperchio: non il vortice di Hällä, non di Kaatra la cascata; han finora il Vuoksi vinto, han l'Imatra superata».	175
180		Disse il vecchio Väinämöinen: «È saper di bimbo o donna, non di uom forte e barbuto, non di un ammogliato eroe! Di' le origini profonde, spiega tu le cose eternel!».	180
185		Joukahainen giovinetto disse allor queste parole: «Io l'origin so del merlo, so che il merlo è fra gli uccelli, so che l'aspide è un serpente, che la perca è un pesce d'acqua,	185
190	<i>Se on nuori Joukahainen sanan virkkoi, noin nimesi: «Tieän mä tiaisen synnyn, tieän linnuksi tiaisen, kynn viherän käärmebeksi, kiiskisen ve'en kalaksi.</i>		190

195	<i>Rauan tieän raukeaksi, mustan mullan muikeaksi, varin veen on vaikeaksi, tulen polttaman pahaksi.</i>	so che il ferro può piegarsi, che la terra è nera ed aspra, che bollendo l'acqua scotta, ch'è malvagio il fuoco ardente.	195
200	<i>«Vesi on vanhin voitehista, kosken kuohu katsehista, itse Luoja loitsijoista, Jumala parantajista.</i>	«L'acqua è il primo degli unguenti, e la spuma, dei rimedi ³ , è il Creator il primo fra i maghi, primo Iddio fra i guaritori.	200
205	<i>«Vuoresta on vetosen synty, tulen synty taiovesta, alku rauan ruostehesta, vasken kanta kalliosta.</i>	«L'acqua ha origine dal monte e dal cielo viene il fuoco, dalla ruggin viene il ferro, dalla roccia nasce il rame.	205
210	<i>«Mätäs on märkä maita vanhin, paju puita ensimmäinen, hongan juuri huonechia, paatonen patarania».</i>	«Primo campo, fu la zolla, primo il vetrice fu arbusto, prima casa, il piè del pino ⁴ , e marmitta, un sasso cavo».	210
215	<i>Vaka vanha Väinämöinen itse tuon sanoiksi virkki: «Muistatko mitä enemmin, vain jo loppuivat lorusi?».</i>	Il verace Väinämöinen pronunziò queste parole: «Ti ricordi ancor qualcosa o finiron le tue ciance?».	
220	<i>Sanoi nuori Joukahainen: «Muistan vieläki vähäisen! Muistanpa ajan mokoman, kun olin merta kyntämässä, meren kolkok kuokkimassa, kalahauat kaivamassa, syänveet syventämässä, lampiveet on laskemassa, mäet mylleröittämässä, louhet luomassa kokobon.</i>	Disse il giovin Joukahainen: «Mi ricordo anche un pochino! Mi ricordo un certo tempo, quando stavo arando il mare, a zappar del mar le buche, a scavar fosse nei pesci, a far l'acque più profonde, a trovar posto pei laghi, a far mucchi di colline, a saldare insiem le rocce.	215
225	<i>«Viel' olin miesnä kuumentena, seitsemäntä urosna tätä maata saataessa, ilmoa suettaessa, ilman pielä pistämässä, taivon kaarta kantamassa, kuuhutta kulettamassa, aurinkoa auttamassa, otavaa ojentamassa, taivoa tähtämässä».</i>	«Ero allora sesto fra i nati, settim'ero fra gli eroi, quando fu fatta la terra e fu l'aria fabbricata, messà l'aria sui pilastri ⁵ , posto pur l'arcobaleno, fisso il corso della luna, spinto il sol nel suo cammino, il sentier segnato all'Orsa e di stelle sparso il cielo».	225
230			230

3. *Katse*, fra le cose cui lo “sguardo” del mago rende atte a guarire le malattie.

4. «Le prime case (capanne) si costruirono alle radici dei pini» (Rothsten 1887, p. 18, nota).

5. Cfr. I, 283.

235	<i>Sanoi vanha Väinämöinen:</i> « <i>Sen varsin valehtelitki!</i> <i>Ei sinua silloin nähty,</i> <i>un on merta kynnnettihin,</i> <i>meren kolkot kuokittihin,</i> <i>kalahauat kaivettihin,</i> <i>syänveet syvennettihin,</i> <i>lampiveet on laskettihin,</i> <i>mäet mylleröittettihin,</i> <i>louhet luotihin kokohen.</i>	Disse il vecchio Väinämöinen: «Son bugie da cima a fondo! Ché veduto tu non fosti allor quando il mar si arava, si zappavano le buche, si scavavan fosse ai pesci, si facean più fonde l'acque, si trovava posto ai laghi, si ammucchiavan le colline, si saldavano le rocce.	235
240			
245	<i>«Eikä lie sinua nähty,</i> <i>ei lie nähty eikä kuultu</i> <i>tättä maata saataessa,</i> <i>ilmoa suettaessa,</i> <i>ilman pietä pistettäässä,</i> <i>taivon kaarta kannettaissa,</i> <i>kuubutta kuletettaissa,</i> <i>aurinkoa autettaissa,</i> <i>otavaa ojennettaissa,</i> <i>taivoa tähitettäässä».</i>	«E nemmen fosti veduto, né veduto, né sentito, quando fu fatta la terra e fu l'aria fabbricata, messa l'aria sui pilastri, posto pur l'arcobaleno, fisso il corso della luna, spinto il sol nel suo cammino, il sentier segnato all'Orsa e di stelle sparso il cielo».	245
250			
255	<i>Se on nuori Joukahainen</i> <i>tuosta tuon sanoiksi virkki:</i> « <i>Kun ei lie minulla mieltä,</i> <i>kysyn mieltä miekaltani.</i> <i>Oi on vanha Väinämöinen,</i> <i>laulaja laveasiainen!</i> <i>Lähe miekan mittelöhön,</i> <i>käypä kalvan katselohon!».</i>	Joukahainen giovinetto disse allor queste parole: «E s'io manco di giudizio, alla spada mia lo chiedo. O tu vecchio Väinämöinen, o cantor di bocca larga! Vien' la spada a misurare, vien' la lama a contemplare!» ⁶ .	255
260			
265	<i>Sanoi vanha Väinämöinen:</i> « <i>En noita pahoin pelänne</i> <i>miekkojasi, mieliäsi,</i> <i>tuuriasi, tuumiasi.</i> <i>Vaan kuitenki kaikitenki</i> <i>lähe en miekan mittelöhön</i> <i>sinun kanssasi, katala,</i> <i>kerrallasi, kehno raukka».</i>	Disse il vecchio Väinämöinen: «Non mi fan molta paura le tue spade, il tuo giudizio, i tuoi spiedi ⁷ ed i tuoi imbrogli. Pur ti dico, in nessun modo misurar non vo' la spada con te, misero ragazzo, disgraziato, poveraccio!».	265
270	<i>Siinä nuori Joukahainen</i> <i>murti suuta, väänti pääätä,</i> <i>murti mustoa haventa.</i> <i>Itse tuon sanoiksi virkki:</i>	Joukahainen giovinetto torsé il labbro, volse il capo, arricciò le nere chiome. Disse poi queste parole:	270

6. «Prima di cominciare un duello, conveniva misurare ed esaminare le spade: quindi si fissava il limite sul terreno e a chi toccasse colpire per primo» (Rothsten 1887, p. 19, nota).

7. *Tuura* è un palo di ferro per rompere il ghiaccio, a quel palo Väinämöinen rassomiglia ironicamente la spada di Joukahainen.

275	<i>Ken ei käy miekan mittelöön, lähe ei kalvan katselohon, sen minä siaksi laulan, alakärsäksi asetan.</i>	«Chi la spada non misura, chi la lama non contempla, io lo incanto in un maiale, io gl'incanto al viso un grugno.	275
280	<i>Panen semmoiset urohot sen sikäli, tuon täkäli, sorran sontatunkiohon, läävän nurkkahan nutistan».</i>	«Cosi fatti eroi li metto un quaggiù, laggiù quell'altro, io li piglio nel letame, io li stiaccio nella stalla».	280
285	<i>Siitää suuttui Väinämöinen, siitää suuttui ja häpesi.</i>	<i>Senti sdegno Väinämöinen, e lo prese allora l'ira.</i>	
290	<i>Itse loihe laulamahan, sai itse sanelemahan: ei ole laulut lasten laulut, lasten laulut, naisten naurut, ne on partasuun urobon, joit' ei laula kaikki lapset eikä pojat puoletkana, kolmannekana kosijat tällä inballa iällä, katovalla kannikalla.</i>	<i>Egli stesso uno scongiuro s'accingeva a pronunziare: non è canto da bambini, non è quel scherno da donne, ma ben è d'eroe barbuto, quel non cantano i bambini, né i ragazzi neppur mezzo, né gli sposi per un terzo, ora, in questi tempi tristi, nell'età che giù decade.</i>	290
295	<i>Lauloi vanha Väinämöinen: järvet läikkyi, maa järisi, vuoret vaskiset vapisi, paaet vahvat paukahteli, kalliot kaheksi lenti, kivet rannoilla rakoili.</i>	<i>Cantò il vecchio Väinämöinen: e si scosser laghi e terre, vacillaron le montagne, s'agitaron le pietre, si spaccarono gli scogli ed i sassi sulla spiaggia.</i>	295
300	<i>Lauloi nuoren Joukahaisen: vesat lauloi vempelehen, pajupehkon länkilöibin, raiat rahkehen nenähän.</i>	<i>Cantò un magico scongiuro, dal collar fe' ramoscelli, rami fe' dalla cavezza, ed un salce dalle briglie.</i>	300
305	<i>Lauloi korjan kultalaian: lauloi lampihin haoiksi; lauloi ruoskan helmiletkun meren rantaruokosiksi; lauloi laukkipäään hevosien kosken rannalle kiviksi.</i>	<i>Al suo canto, l'aurea slitta diventò muffito tronco; trasformò l'adorna frusta in un giunco della spiaggia; il destrier stellato in fronte, in un masso del torrente.</i>	305
310	<i>Lauloi miekan kultakahvan salamoiksi taivahalle, siitä jousen kirjavarran kaariksi vesien päälle, siitä nuolensa sulitut havukoiksi kiitäviksi, siitä koiran koukkuleuan, sen on maahan maakiviksi.</i>	<i>L'Elsa d'oro della spada in un fulmine del cielo, fe' dell'arco variopinto sopra l'acque arcobaleno, fece delle frecce alate nibbi e rapidi sparvieri, e del can dal muso aguzzo una pietra da confini.</i>	310
315	<i>Lakin lauloi miehen päästää pilven pystypää kokaksi;</i>	<i>Del cappuccio sulla testa fece nube acuminata;</i>	315

	<i>lauloi kintahat käestä umpilammin lumpehiksi, sittä haljakan sinisen hattaroiksi taivaballe, vyöltä ussakan utuisen halki taivahan tähiksi.</i>	via di mano cantò i guanti li fe' loti del pantano, fece del panciotto azzurro nuvolette sparse in cielo, della cintola leggiadra stelle fe' del firmamento.	325
325	<i>Itsen lauloi Joukahaisen: lauloi suohon suonivöistä, niittybyn nivuslihoista, kankabasen kainaloista.</i>	Incantò quel giovanetto: nel pantano, a mezza vita, dentro il prato, fin le reni, fin le ascelle, fra gli sterpi.	330
330	<i>Jo nyt nuori Joukahainen jopa tiesi jotta tunsi: tiesi tielle tullehensa, matkallen osannehensa voittelohon, laulelohon kera vanhan Väinämöisen.</i>	Joukahainen giovinetto ben allor seppe e comprese d'aver preso la via vera, d'aver fatto giusto il viaggio per contendere col canto coll'antico Väinämöinen.	335
335	<i>Jaksoitteli jalkoansa: eipä jaksa jalka nousta; toki toistakin yritti: siin' oli kivinen kenkä.</i>	Provò a muover l'un de' piedi: ma ad alzarlo non riesce; tentò ancor di muover l'altro: già di sasso era la scarpa.	340
340	<i>Siitä nuoren Joukahaisen jopa tuskaksi tulevi, läylemmäksi lankeavi. Sanan virkkoi, noin nimesi: «Oi on viisas Väinämöinen, tieräjä iän-ikuinen! Pyörrytä pyhäät sanasi, peräytä lausebesi! Päästä tästä pälkähästä, tästä seikasta selitää! Panenpa parahan makson, annan lunnakat lujiimmat».</i>	Joukahainen giovinetto dal dolore allor fu preso, si sentì stretto d'angoscia. Parlò allora così disse: «Deh, sapiente Väinämöinen, grande mago sempiterno! Chiama indietro i santi detti, gli scongiuri tuoi ritira! Togli me da quest'angoscia, leva me da queste pene! Ti darò buona mercede, t'offrirò forte riscatto!».	345
345	<i>Sanoi vanha Väinämöinen: «Niin mitä minullen annat, jos pyörrän pyhäät sanani, peräytän lauseheni, päästän siitä pälkähästä, siitä seikasta selitän?».</i>	Disse il vecchio Väinämöinen: «Or che cosa mi darai se richiamo i santi detti, se ritiro gli scongiuri, se ti tolgo dall'angoscia, se ti levo dalle pene?».	350
350	<i>Sanoi nuori Joukahainen: «Onp' on mulla kaarta kaksi, jousta kaksi kaunokaista; yks' on lyömähän riveä, toinen tarkka ammunnalle. Ota niistä jompikumpi!».</i>	Disse il giovin Joukahainen: «Io posseggo due begli archi, archi belli veramente; l'uno a tendere ben forte, a colpir l'altro preciso. Prendi l'un di questi, o l'altro!».	355
355			360
360			

365	<i>Sanoi vanha Väinämöinen:</i> « <i>Huoli en, burja, jousistasi, en, katala, kaaristasi!</i> » <i>On noita itselläniki joka seinä seisoteltu,</i>	Disse il vecchio Väinämöinen: «De' tuoi archi, pazzarello, non mi curo, o miserello! Ne posseggo pure io stesso che ricopron le pareti, che sui chiodi appesi stanno:	365
370	<i>joka vaarnanen varottu: miehittää metsässä kävät, urohitta ulkotöillä». Lauloi nuoren Joukahaisen, lauloi siitäki syvemmä.</i>	E senz'uom nel bosco vanno, senza eroe fuori al lavoro».« E col canto di magia lo sommerse ancor più fondo.	370
375	<i>Sanoi nuori Joukahainen:</i> « <i>Onp' on mulla purtta kaksi, kaksi kaunoista venoa; yks' on kiistassa kepeä, toinen paljo kannattava. Ota niistä jompikumpi!».</i>	Disse il giovin Joukahainen: «Io possiedo due barchette, due bellissimi battelli; uno è svelto alla regata, l'altro porta pesi grandi. Prendi l'un di questi, o l'altro!».	375
380	<i>Sanoi vanha Väinämöinen:</i> « <i>Enp' on huoli pursistasi, venehistäsi valita!</i> » <i>On noita itselläniki joka tela tempaeltu,</i>	Disse il vecchio Väinämöinen: «Non mi curo di tue barche, né di sceglier tue barchette! Molte io stesso ne possiedo, che ricopron i parati,	380
385	<i>joka lahtema laottu, mikä tuulella tukeva, mikä vastasään menijä». Lauloi nuoren Joukahaisen, lauloi siitäki syvemmä.</i>	che riempiono le baie, qual robusta per poggiare, quale a correre contro vento».« E col canto di magia lo sommerse ancor più fondo.	385
390	<i>Sanoi nuori Joukahainen:</i> « <i>On mulla oritta kaksi, kaksi kaunoista hepoa; yks' on juoksulle jalompi, toinen raisu rähkehillä. Ota niistä jompikumpi!».</i>	Disse il giovin Joukahainen: «Io possiedo due stalloni, due bellissimi cavalli; l'un più valido alla corsa, l'altro più bravo a tirare. Prendi l'un di questi, o l'altro!».	390
395	<i>Sanoi vanha Väinämöinen:</i> « <i>En huoli hevosiasi, sure en sukajalkojasi!</i> » <i>On noita itselläniki joka soimi solmieltu,</i>	Disse il vecchio Väinämöinen: «Non m'importa di cotesti tuoi cavalli biancopiedi! Molti io stesso ne possiedo che alle greppie son legati,	395
400	<i>joka tanhua taluttu: vesi selvä selkälüilla, rasvalampi lautasaki». Lauloi nuoren Joukahaisen, lauloi siitäki syvemmä.</i>	che riempiono le stalle; han sul dorso l'acqua chiara ed inonda i fianchi il grasso» ⁸ .« E col canto di magia lo sommerse ancor più fondo.	400
405			405

8. «Il dorso risplende (per la pinguedine) come acqua limpida» (Rothsten 1887, p. 21, nota). Cfr. XXXII, 271.

	<i>Sanoi nuori Joukahainen: «Oi on vanha Väinämöinen! Pyörrytä pyhält sanasi, peräytä lausehesi!</i>	Disse il giovin Joukahainen: «O tu vecchio Väinämöinen! chiama indietro i santi detti, gli scongiuri tuoi ritira!	410
410	<i>Annan kultia kypärin, hope'ita huovan täyten, isoni soasta saamat, taluttamat tappelosta».</i>	Ti do un elmo pieno d'oro, un cappuccio pien d'argento, l'ebbe il babbo dalla guerra, lo portò dalla battaglia».	410
415	<i>Sanoi vanha Väinämöinen: «En huoli hope'itasi, kysy en, kurja, kultiasi! On noita itselläniki joka aitta abtaeltu,</i>	Disse il vecchio Väinämöinen: «Non mi curo del tuo argento, e non chiedo l'oro tuo! Molto io pure ne possiedo	415
420	<i>joka vakkanen varottu: ne on kullat kuun-ikuiset, päivän-polviset hopeat». Lauloi nuoren Joukahaisen, lauloi siitäki syvemmä.</i>	che riempie la dispensa, che s'ammucchia nel cammino: vecchio l'or quanto la luna, ha del sol gli anni l'argento».	420
425	<i>Sanoi nuori Joukahainen: «Oi on vanha Väinämöinen! Päästää tästä pälkähäästää, tästä seikasta selitää! Annan aumani kotoiset,</i>	E col canto di magia lo sommerse ancor più fondo.	425
430	<i>heitän hietapeltoseni omani pääni päästimeksi, itseni lunastimeksi».</i>	Disse il giovin Joukahainen: «O tu vecchio Väinämöinen, salva me da quest'angoscia, leva me da queste pene!	430
435	<i>Sanoi vanha Väinämöinen: «En halaja aumojası, herjä, hietapeltojisı! On noita itselläniki, peltajo joka perällä,</i>	I covoni avrai del grano, i miei campi sabbiosi, per salvare la mia testa, per potermi riscattarel».	435
440	<i>aumoja joka abolla. Omat on paremmat pelloit, omat aumat armahammat». Lauloi nuoren Joukahaisen, lauloi ainakin alemma.</i>	Disse il vecchio Väinämöinen: «Non ho voglia del tuo grano né de' campi tuoi di sabbia!	440
445	<i>Siitä nuori Joukahainen toki viimein tuskastui, kun oli leuan liettehessä, parran paikassa pabassa, suun on suossa, sammalissa,</i>	Ne possiedo pure io stesso campi colti in ogni canto e covoni a ogni boschetto. I miei son campi migliori i covoni miei più cari».	445
450	<i>hampan haon perässä. Sanoi nuori Joukahainen: «Oi on viisas Väinämöinen, tieräjä iän-ikuinen! Laula jo laulusi takaisin,</i>	E col canto di magia lo sommerse ancor più fondo.	450
		<i>Joukahainen giovinetto sentì angoscia grande, quando fu nel fango fino al mento, fin la barba in malo luogo, fin la bocca nel pantano, e coi rami marci ai denti.</i>	
		Disse il giovin Joukahainen: «Deh, sapiente Väinämöinen, grande mago sempiterno! Il tuo canto ormai richiama,	

	heitä vielä heikko henki, laske täältä pois minua!	ché a me resti un po' di vita, ché di qui sia liberato!	
455	Virta jo jalkoa vetävi, biekka silmiä hiovi.	Via mi porta l'onda i piedi, gli occhi la sabbia mi rode!	455
	«Kun pyörrät pyhäät sanasi, luovuttelet luottebesi, annan Aino siskoseni, lainoan emoni lapsen sulle pirtin pyyhykijäksi, lattian lakaisijaksi, bulikkojen huuhtojaksi, vaippojen viruttajaksi, kutojaksi kultavaipan, mesileivän leipojaksi».	«Se richiami i santi detti, se ritiri i tuoi scongiuri, ti darò la mia sorella, Aino, figlia di mia madre, che pulisca la tua stanza, che ti spazzi il pavimento, sciacqui le fiasche del latte, che ti lavi le coperte, un mantello d'or ti tessa e ti cuoccia pan di miele».	460
460	Siită vanha Väinämöinen ihastui ikihyväksi, kun sai neion Joukahaisen vanhan päivänsä varaksi.	Ed il vecchio Väinämöinen ben fu lieto, oltre misura, d'ottener la giovinetta a sostegno de' suoi giorni.	465
465	Istuksen ilokivelle, laulupaaelle paneikse. Lauloi kotvan, lauloi toisen, lauloi kotvan kolmannenki: pyörtyi pois pyhäät sanansa, perin laski lausehensa.	Sulla pietra della gioia e del canto sulla rupe si sedé, cantò due volte, un pochin la terza volta: via disperse i santi detti, chiamò indietro gli scongiuri.	470
470	Pääsi nuori Joukahainen, pääsi leuan liettehestää, parran paikasta pahasta, hevonen kosken kivistää, reki rannalta haosta, ruoska rannan ruokosesta.	Ed il giovin Joukahainen levò allor dal fango il mento e la barba dal rio luogo, il cavallo dalla pietra e la slitta dal marciume e la frusta dalla canna ⁹ .	475
475	Kohoeli korjahansa, reutoihe rekosehensa, läksi mieellä pahalla, syämellä synkeällä luoksi armahan emonsa, tykö valtavanbempansa.	Si drizzò sulla sua slitta, si sdraiò dentro il carretto, se n'andò di tristo umore, s'avviò col cuore mesto presso la diletta madre, la sua cara genitrice.	480
480	Ajoa karittelevi. Ajoi kummasti kotihin: rikki riibe'en rekensä, aisat poikki portahasen.	Corse via con gran fracasso. Giunse a casa a corsa strana: al fienilruppe la slitta, il timon contro la soglia.	485
485	Alkoi äiti arvaella, isonen sanan sanovi: «Suottapa rikoit rekesi,	Rifletté la madre allora, disse il padre le parole: «Senza scopo tu la slitta,	490
490			495
495			

9. Cioè: il cavallo trasformato in pietra, tornò cavallo, etc.

	<i>tahallasi aisan taitoit!</i> <i>Mitäpä kummasti kuletki,</i> <i>tulet tuhmosti kotihin?».</i>	hai spezzato, ed il timone! Perché in corsa così strana, si da sciocco vieni a casa?».	
500	<i>Tuossa nuori Joukahainen</i> <i>itkeä vetistelevi</i> <i>alla pään, pahoilla mielin,</i> <i>kaiken kallella kypärin</i> <i>sekä huulin hyppynyisin,</i> <i>nenän suulle langennuisen.</i>	A sentirli, il giovanetto prese tosto a lacrimare, basso il capo, triste in cuore, col cappuccio di traverso, con le labbra irrigidite e col naso sulla bocca.	500
505	<i>Emo ennätti kysyä,</i> <i>vaivan nähnyt vaaitella:</i> <i>«Mitä itket, pojkueni,</i> <i>nuorna saaman, nureksit,</i> <i>olet huulin hyppynyisin,</i> <i>nenän suulle langennuisen?».</i>	Pria la madre a domandare, premurosa a interrogare: «Perché piangi, figliuol mio, frutto de' miei giovani anni? Perché stai col labbro fermo e col naso sulla bocca?».	505
510	<i>Sanoi nuori Joukahainen:</i> <i>«Oi on maammo, kantajani!</i> <i>Jo on syytä syntynynnä,</i> <i>taikojä tapabtununna,</i> <i>syytä kyllin itkeäni,</i> <i>taikojä nureksiani!</i>	Disse il giovin Joukahainen: «Tu che in seno m'hai portato! Non fu ciò senza ragione, strane cose son successe, ben di piangere ho motivo e di fare aspro lamento! Piangerò tutta la vita, mi dorrò per tutti gli anni, che ho promesso la sorella, Aino, figlia di mia madre, per sostegno a Väinämöinen, al cantore per consorte, per appoggio al vacillante, ad un uom rincantucciato» ¹⁰ .	515
515	<i>Tuot' itken tämän ikäni,</i> <i>pubki polveni murebin:</i> <i>annoin Aino siskoseni,</i> <i>lupasin emoni lapsen</i> <i>Väinämöiselle varaksi,</i> <i>laulajalle puolisoksi,</i> <i>turvaksi tutisevalle,</i> <i>suoaksi sopenkululle».</i>	520	
520	<i>Emo kabta kämmentänsä</i> <i>hykersi molempiansa;</i> <i>sanan virkkoi, noin nimesi:</i> <i>«Elä itke, pojkueni!</i> <i>Ei ole itkettäväidä,</i> <i>suuresti surettavia:</i>	Ma la madre batté lieta le due mani, palma a palma; disse poi queste parole: «Figiol mio, pianger non devi! Ché non v'è ragion di pianto, né di affligerti cotanto: tutta la vita sperai, tutti gli anni desiai che parente nostro fosse, fosse nella nostra stirpe, fosse un dì genero mio Väinämöinen celebrato».	525
525	<i>tuota toivoi tuon ikäni,</i> <i>pubki polveni halasin</i> <i>sukuhuni suurta mestää,</i> <i>rotuhuni rohkeata,</i> <i>vävykseni Väinämöistä,</i> <i>laulajata langokseni».</i>	530	
530	<i>Sisar nuoren Joukahaisen</i> <i>itse itkullen apeutui.</i> <i>Itki päivän, itki toisen</i>	La sorella d'Joukahainen, lei piangeva e lamentava. Pianse un giorno, pianse un altro,	535

10. Al vecchio che se ne sta ordinariamente nel canto del fuoco.

540	<i>poikkipuolin portahalla; itki suuresta surusta, apeasta miel'alasta.</i>	pianse ferma sulla soglia; lacrimò con gran dolore, d'amarezza pieno il core.	540
545	<i>Sai emo sanelemahan: «Mitä itket, Ainoseni, kun olet saava suuren sulhon, miehen korkean kotihin ikkunoillaen istujaksi, lautuisse lavertajaksi?».</i>	Ripetevale la madre: «Perché piangi, Ainuccia mia, se un gran sposo in sorte avesti, una casa rinomata, da sedere alla finestra, da ciarlare sulla panca?» ¹¹ .	545
550	<i>Tuon tytär sanoiksi virkki: «Oi emoni, kantajani! Itkenpä minä jotaki: itken kassan kauneutta, tukan nuoren tuuheutta, hivuksien bienoutta, jos ne piennä peitetähän, katetahan kasvavana.</i>	Ma la figlia le rispose: «Madre mia, che m'hai portato! Qualche cosa pur rimpiango: la bellezza delle trecce, lo spessore delle chiome, la finezza dei capelli, se li debbo già celare e nascondere mentre cresco ¹² .	550
555	<i>«Tuotapa ikäni itken, tuota päivän armautta, suloutta kuun komean, iharuutta ilman kaiken, jos oisi nuorna jättäminen, lapsena unohtaminen veikon veistotanterille, ison ikkunan aloille».</i>	«E rimpiangerò pur sempre la letizia del mio sole, della luna la dolcezza e l'incanto di quest'aria, se da giovine lasciarli, da bambina ho da obliarli, col cantiere del fratello, la finestra del mio babbo».	555
560	<i>Sanovi emo tytölle, lausui vanhin lapsellensa: «Mene, huima, huolinesi, epäkelpo, itkuinesi! Ei ole syytä synkistyä, aibetta aputuua. Paistavi Jumalan päivä muuallaki maailmassa, ei isosi ikkunoilla, veikkosi veräjän suulla.</i>	Parlò ancor la vecchia madre, così disse alla figliuola: «Lascia sciocca, i tuoi pensieri, vanne, stolta, co' tuoi pianti! Non ragion v'è di tristezza, né motivo d'afflizione. Ché risplende il sol di Dio anche altrove sulla terra, non soltanto alle finestre, alle porte del tuo babbo.	560
565	<i>Myös on marjoja mäellä, abomailla mansikoita poimia sinun poloisen ilmassa etempänäki, ei aina ison ahoilla, veikon viertokankahilla».</i>	Altre bacche son sul colle, altre fragole nei campi, che le colga, poveretta, anche altrove, non soltanto presso i campi del tuo babbo, nelle lande del fratello».	565
570			570
575			575
580			580

11. Cioè: farai una vita comoda, senza gravi fatiche.

12. Secondo un'antichissima usanza, le ragazze vanno a capo scoperto, con i capelli legati a treccia (donda il nome *kassapää*, "porteuse da chignon"); le maritate all'incontro portavano il capo coperto (Rothsten 1887, p. 24).

Indice

- p. 7 *Il Kalevala tradotto in italiano da P.E. Pavolini*
di Eino Leino
- p. 13 Introduzione
di Paolo Emilio Pavolini
-

Elias Lönnrot
KALEVALA

- p. 33 Prefazione alla prima edizione (1835)
61 Prefazione alla seconda edizione (1849)

Kalevala

- p. 75 *Il primo runo*
84 *Il secondo runo*
91 *Le parole del seminatore*
94 *Il terzo runo*
108 *Il quarto runo*
121 *Il quinto runo*
127 *Il sesto runo*
133 *Il settimo runo*
142 *L'ottavo runo*
150 *Il nono runo*
151 *Le parole dell'origine del ferro*
157 *Le parole di biasimo (o di sdegno) contro il ferro*
158 *Le parole per fermare il sangue*

- 160 *L'incanto dell'unguento*
162 *Le parole per chiedere aiuto*
163 *Le parole per la fasciatura (delle ferite)*
165 *Il decimo runo*
178 *L'undicesimo runo*
188 *Il dodicesimo runo*
191 *Le parole di vanto (e di sfida) dello stregone*
194 *Le parole di protezione (contro gli spiriti maligni e gli stregoni)*
197 *Le parole per affascinare il cane*
201 *Il tredicesimo runo*
208 *Il quattordicesimo runo*
211 *Scongiuri del cacciatore*
214 *Le parole dell'offerta (quando, per la felice preda, si offre agli spiriti un po' di raschiatura d'oro e d'argento)*
220 *Il quindicesimo runo*
227 *Le parole per (rialacciare) le vene*
236 *Il sedicesimo runo*
246 *Il diciassettesimo runo*
250 *Esorcismo contro spiriti maligni*
250 *Parole delle origini per i mali di dubbia provenienza*
251 *Scongiuri di protezione nelle malattie mandate da Dio*
251 *Parole delle origini per la malattia sorta da un malefizio*
252 *Le parole sacramentali contro i malvagi*
252 *Le parole per invocare soccorso*
254 *Gli scongiuri per ricacciare il malanno al suo luogo d'origine*
254 *Le parole per la vendetta*
255 *Maledizioni collettive*
256 *Gli scongiuri per relegare (lo spirito maligno in un dato luogo)*
257 *Gli scongiuri per dare (al malanno) i mezzi di allontanarsi*
258 *Gli scongiuri per farmuovere (il malanno)*
258 *Le parole di minaccia*
258 *Scongiuro nei momenti del pericolo*
262 *Il diciottesimo runo*
263 *Le parole per la navigazione*
280 *Il diciannovesimo runo*
282 *Scongiuro per allontanare i serpenti*
288 *Canto per dare (la sposa) in mano (allo sposo)*
293 *Il ventesimo runo*
296 *Canto della birra*
308 *Il ventunesimo runo*
308 *Canto dell'arrivo del genero*

- 319 *Il ventiduesimo runo*
 319 *Canto per consegnare la sposa (allo sposo)*
 324 *Canto per far piangere (la sposa)*
 330 *Canto per consolare (la sposa)*
- 332 *Il ventitreesimo runo*
 332 *Ammaestramenti alla sposa*
 334 *Il canto della nuora*
- 353 *Il ventiquattresimo runo*
 353 *Canto di ammonimento allo sposo*
 360 *Canto per la partenza della sposa*
- 366 *Il venticinquesimo runo*
 367 *Canto per il ritorno dello sposo*
 369 *Canto per ricevere la sposa*
 377 *Canto dei ringraziamenti*
- 384 *Il ventiseiesimo runo*
 398 *Scongiuro contro il serpente*
 400 *L'origine del serpente*
- 403 *Il ventisettesimo runo*
 414 *Il ventottesimo runo*
 422 *Il ventinovesimo runo*
 437 *Il trentesimo runo*
 440 *Incantamento del freddo*
 447 *Le parole per la difesa (dagli stregoni)*
- 449 *Il trentunesimo runo*
 459 *Il trentaduesimo runo*
 460 *Incantamento della gregge*
 462 *Le parole per il latte*
 466 *Le parole per rimandare a casa la gregge*
 467 *Le parole di avvertimento per l'orso*
- 473 *Il trentatrecesimo runo*
 481 *Il trentaquattresimo runo*
 487 *Il trentacinquesimo runo*
 497 *Il trentaseiesimo runo*
 506 *Il trentasettesimo runo*
 513 *Il trentottesimo runo*
 521 *Il trentanovesimo runo*
 531 *Il quarantesimo runo*
 532 *Le parole della cascata*
 540 *Il quarantunesimo runo*
 547 *Il quarantaduesimo runo*
 552 *Le parole del rematore*

- 561 *Il quarantatreesimo runo*
566 *Le parole del guerriero*
570 *Le parole di protezione (contro gli spiriti maligni e gli stregoni)*
572 *Il quarantaquattresimo runo*
580 *Il quarantacinquesimo runo*
581 *L'origine dei morbi*
583 *Le parole del parto*
585 *L'incantamento del guaritore*
585 *Le parole del bagno*
586 *Esorcismi contro le malattie*
590 *Il quarantaseiesimo runo*
591 *Le parole del cacciatore d'orsi*
599 *L'origine dell'orso*
606 *Il quarantasettesimo runo*
608 *L'origine del fuoco*
616 *Il quarantottesimo runo*
616 *L'incantamento del fuoco*
617 *L'origine del lino*
619 *Le parole del pescatore*
624 *Le parole contro le scottature*
626 *Il quarantanovesimo runo*
628 *Le parole del sortilegio*
637 *Il cinquantesimo runo*
-

- p. 655 Nomenclatore dei personaggi e dei luoghi del poema
p. 677 *Elias Lönnrot*
685 *Paolo Emilio Pavolini*
 Profili biocritici, di Elisa Zanchetta
p. 691 Nota editoriale
697 Bibliografia
701 Indice
705 Titoli di coda

Titoli di coda

Elias Lönnrot

KALEVALA

traduzione	Paolo Emilio Pavolini
prefazione	Paolo Emilio Pavolini
articolo introttivo	Eino Leino
copertina originale	Vittorio Matteo Gorcos
supervisione generale	Elisa Zanchetta
traduzione delle introduzioni del Lönnrot	Dario Giansanti
traduzione dell'articolo di Eino Leino	Marcello Ganassini
profili biocritici	Fabrizio Mirabella
nomenclatore	Elisa Zanchetta
consulenza filologica	Elisa Zanchetta
correzione delle bozze	Dario Giansanti
revisione della bibliografia	Marcello Ganassini
formalismi editoriali	Elisa Zanchetta
composizione	Dario Giansanti
impaginazione	Elisa Zanchetta
progetto grafico	Studio <i>vfs</i>
stampa	The Factory / BDprint
distribuzione	Libri Diffusi
ufficio stampa	Elisa Zanchetta

Etnosfera curata da
Marcello Ganassini ed Elisa Zanchetta

Documenti

Mikael Agricola, *Dèi di Finlandia e di Carelia*
Christfrid Ganander, *Mitologia finnica*

Saggistica

Domenico Comparetti, *Il Kalevala o la poesia tradizionale dei finni*
Martti Haavio, *Splendore e scomparsa del regno di Biarmia*
Uno Harva, E.N. Setälä, V. Salminen, *Il furto del sampo*
Hans Fromm, *Kalevala. Commentario*
Juha Pentikäinen, *La mitologia del Kalevala*
Vesa Matteo Piludu, *Frog, Kalevala. Epica, magia, arte e musica*

LETTERATURA FINLANDESE

Epica

Elias Lönnrot (Paolo E. Pavolini), *Kalevala*

Narrativa

Minna Canth, *Hanna*
Juhani Aho, *Panu*
Juhani Aho, *Juba*
Santeri Ivalo, *La vendetta di Juho Vesainen*
L. Onerva, *Mirdja*
Samuli Paulaharju, *Tundra notturna*
Aino Kallas, *La vendetta del Fiume Sacro*
Mika Waltari, *Riccioli d'oro*
Timo K. Mukka, *L'urlo della terra*

finnica

Narrativa contemporanea

Antti Tuuri, *Gli alchimisti*, I. *Un amore terreno*

Antti Tuuri, *Gli alchimisti*, II. *Le nozze celesti*

Antti Tuuri, *La via eterna*

Poesia e teatro

Eino Leino, *Canti di Pentecoste*

Finito di stampare nel dicembre 2022
presso THE FACTORY / BDPRINT
Via Tiburtina, 912 – 00156 Roma
Tel +39 06 432081

Questo libro è composto in carattere *Editfrost*, sviluppato da Progetto Bifröst nel 2013. Il logo di Vocifurisca e il titolo della serie “finnica” sono in carattere *Pristina*, realizzato da Essele Corporation nel 1997. L’interno è stampato su carta usomano avorio *Musa book green* da 80 g/m², mentre la copertina è stampata su carta patinata lucida da 300 g/m² e plastificata con finitura opaca.